

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

OMA Bilten

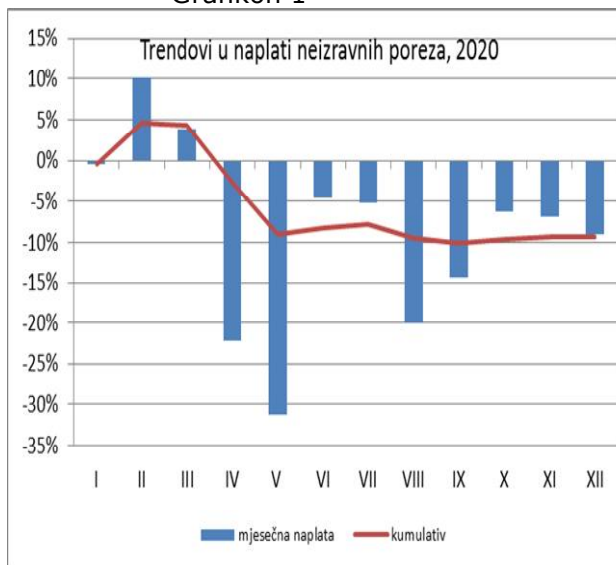

Broj
Број
Number **187/188**

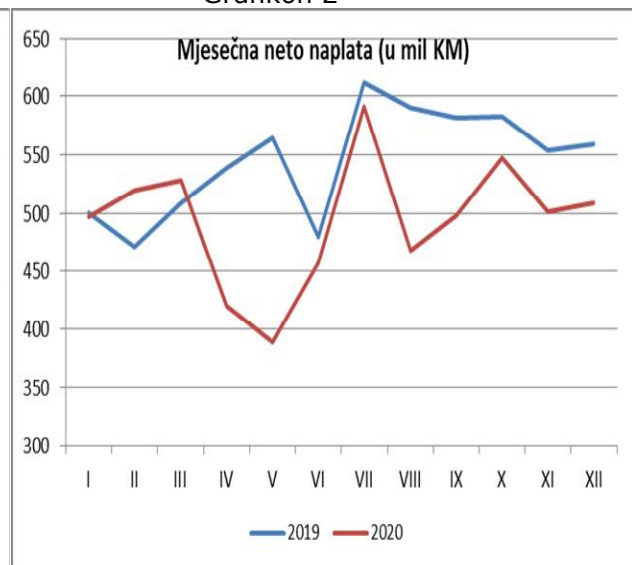
U fokusu...

Proteklu 2020. godinu obilježila je pandemija koronavirusa u svim segmentima društva, pa tako i u ekonomiji. Mjere koje su države poduzimale u cilju zaštite stanovništva od širenja pandemije snažno su pogodile potrošnju, koja je u većini malih zemalja generator rasta BDP-a, a time i naplatu neizravnih poreza koji su dominantni u poreznim strukturama. Naplata neizravnih poreza u Bosni i Hercegovini u 2020. godini bila je manja za 611,4 mil KM u odnosu na 2019., što predstavlja pad neto naplate od 9,3% (Grafikon 1). Usporedba nominalne mjesečne neto naplate u 2020. u odnosu na 2019. pokazuje razmjere djelovanja anti-Covid mjera tijekom prvog (travanj-svibanj) i drugog vala (kolovoz-rujan) pandemije koronavirusa na naplatu neizravnih poreza u BiH (Grafikon 2).

Grafikon 1

Grafikon 2

Već se može zaključiti da pojava pandemije u velikoj mjeri podriva tradicionalne poluge porezne politike kao (de)stimulansa potrošnje. Restriktivne mjere u cilju suzbijanja širenja dovele su do pada zaposlenosti i dohotka u svim državama, a time i potrošnje stanovništva. Dodatno, zbog neizvjesnosti u pogledu trajanja pandemije građani se odriču potrošnje dobara i usluga koje nisu esencijalne za život, a nabavku kapitalnih dobara odlažu za „bolja vremena“. U takvim okolnostima stimulativne mjere u sferi porezne politike, kao diferencirane stope, oslobađanja, olakšice i sl., ne mogu donijeti očekivane efekte u vidu rasta potrošnje. S jedne strane, ne može se pouzdano znati kako će reagirati poslovna zajednica na povoljnije oporezivanje, a s druge strane, čak i u slučaju smanjenja cijena zbog manjeg poreznog opterećenja, anti-Covid mjere države koje se odnose na građane (zabrane kretanja, okupljanja i sl.) i gospodarske subjekte (radno vrijeme, broj osoba i sl.) u startu umanjuju efekte poreznih mjera, jer negativno utječu na potražnju dobara i usluga. Pri tome, strah građana od širenja virusa još uvijek je glavni demotivirajući faktor za povećanje potrošnje u određenim segmentima tržišta.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Analiza naplate prihoda od neizravnih poreza, 2020	2
Analiza raspodjele prihoda od neizravnih poreza za 2020. godinu	18

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT suradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Analiza naplate prihoda od neizravnih poreza, 2020

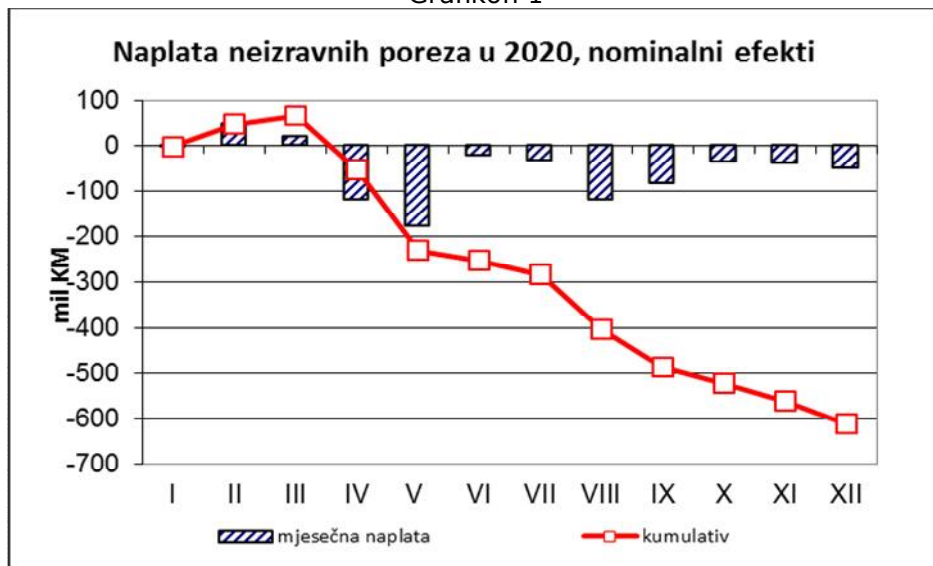
(pripremila: dr.sc. Dinka Antić)

Ukupna naplata

Prema izvještaju o gotovinskom toku u prosincu 2020. na JR UNO je uplaćeno 631,2 mil KM bruto prihoda od neizravnih poreza, odnosno 60,8 mil KM manje nego u istom mjesecu 2019. Budući da su isplate povrata bile manje za 10,4 mil KM u konačnici je neto naplata neizravnih poreza bila manja za 50,4 mil KM (Grafikon 1), odnosno za 9% u odnosu na neto naplatu u prosincu 2019.

Na razini 2020. godine bruto naplata neizravnih poreza je bila manja za 757,1 mil KM, odnosno za 9,5% u odnosu na 2019, dok su isplate povrata bile manje za 145,7 mil KM. Zbog smanjenih isplata povrata deficit neto prihoda od neizravnih poreza je znatno manji nego kad se radi o bruto prihodima i iznosi 611,4 mil KM (Grafikon 1), što predstavlja pad neto naplate od 9,3% u odnosu na 2019.

Grafikon 1

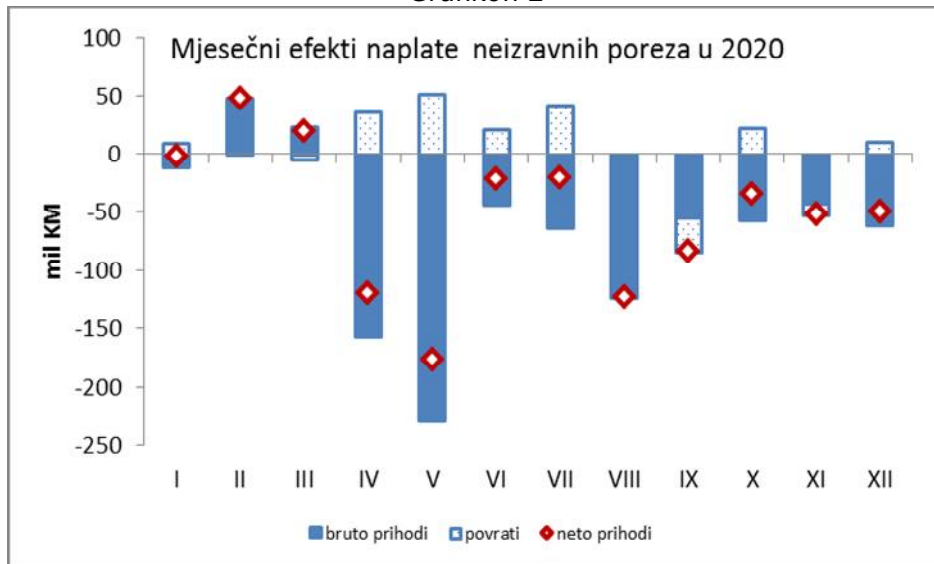
Naplata prihoda u 2020. obilježena je efektima pandemije virusa korona. Pregled naplate prihoda po mjesecima ukazuje na divergentne trendove prouzročene djelovanjem virusa korona na ekonomiju i potrošnju građana (Grafikon 2). U prva tri mjeseca zabilježen je rast bruto prihoda i minimalne oscilacije kod isplata povrata¹, da bi, nakon zatvaranja granica i ekonomije zbog širenja virusa korona, bio ostvaren snažan pad bruto naplate, koji je manjim dijelom ublažen smanjenjem isplata povrata. Određeno poboljšanje u lipnju i srpnju anulirano je u ostatku godine, uglavnom zahvaljujući padu bruto naplate.

Koronavirus se pojavio u BiH početkom ožujka, a značajnije restriktivne mjere vlasti BiH su uvele koncem tog mjeseca. U prvom kvartalu kretanje naplate prihoda od neizravnih poreza još uvijek je bilo pod utjecajem nastavka pozitivnih kretanja u ekonomiji u BiH iz 2019. godine. Iz tog razloga u prvom kvartalu ostvaren je rast neto naplate neizravnih poreza od 4,4%. Uvođenje restriktivnih mjera na granicama, zatvaranje određenih djelatnosti, te ograničavanje kretanja

¹ Budući da su isplate povrata računovodstveno negativna korekcija (storno) bruto naplate u grafikonu mjesečni efekti isplata povrata (mjesec 2020 uporedno sa istim mjesecom 2019) u pozitivnoj zoni podrazumijevaju pad isplata povrata, a efekti u negativnoj zoni podrazumijevaju rast isplata povrata.

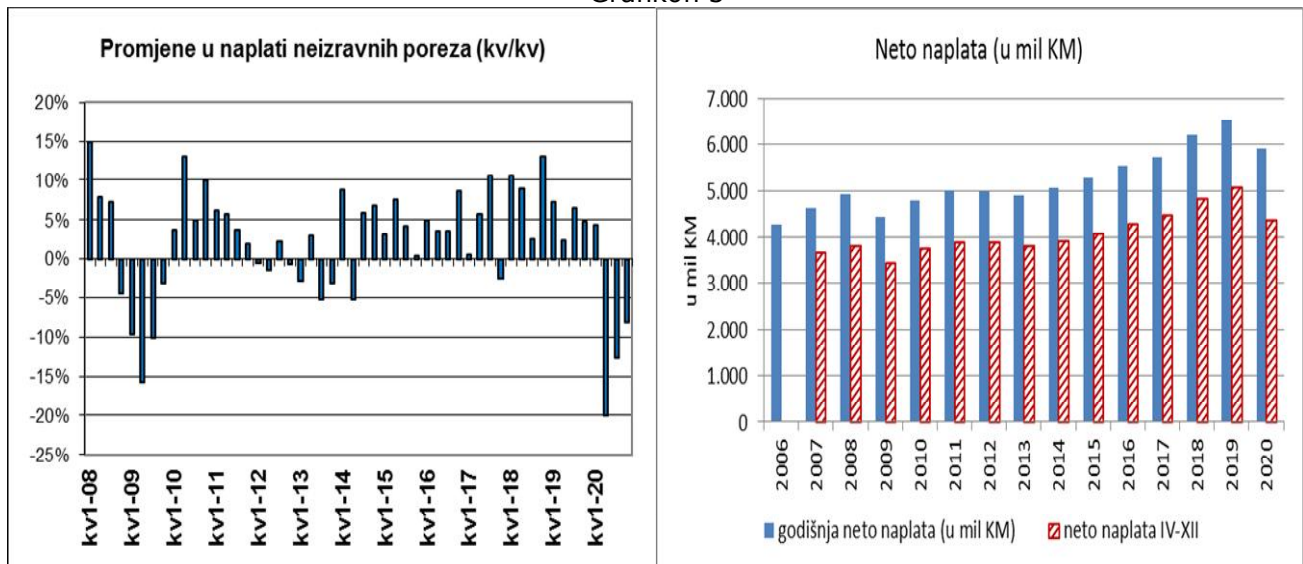
stanovništva donijeli su pad uvoza i potrošnje, pogotovo zbog nemogućnosti dolaska nerezidenata (dijaspore, turista, u tranzitu, prekogranične potrošnje), što je rezultiralo padom neto naplate u drugom kvartalu od 20,1%.

Grafikon 2

Iako se očekivalo da će u ljetnim mjesecima doći do relaksiranja mjera u pogledu ulaska i izlaska iz zemlje do toga nije došlo, kako u zemljama EU i u okruženju, tako i od strane BiH, što je rezultiralo padom neto naplate u trećem kvartalu od 12,7%. Određeno popuštanje mjera i zabrana od strane BiH u četvrtom kvartalu donijelo je slabiji oporavak potrošnje, što se odrazilo manjim padom prihoda u odnosu na prethodne kvartale u visini od 8,1% (Grafikon 3, prikaz lijevo).

Grafikon 3

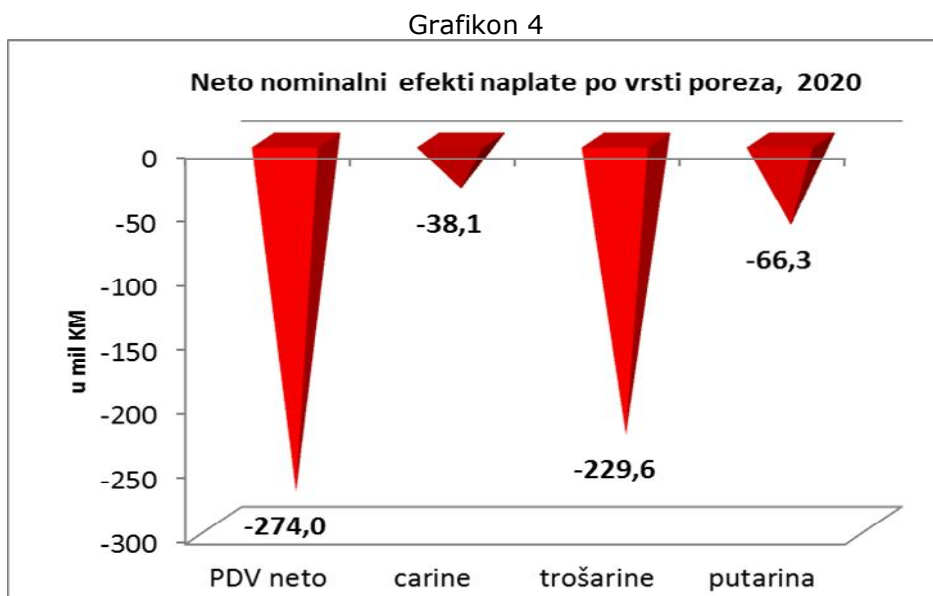

U cjelini, veličinu razmjere utjecaja koronavirusa na naplatu neizravnih poreza pokazuje činjenica da je nominalna neto naplata u 2020. bila tek nešto viša u odnosu na naplatu u 2017. godini (Grafikon 3, prikaz desno „godišnja neto naplata“). Međutim, treba imati u vidu pozitivne efekte u prvom kvartalu 2020. koji su ublažili pad prihoda, tako da se tek isključivanjem prvog kvartala

moгу sagledati prave razmjere djelovanja koronavirusa u 2020. U razdoblju travanj – prosinac 2020. neto naplata neizravnih poreza je u usporedbi sa istim razdobljem 2019., 2018. i 2017. godine bila manja za 13,5%, 9,5% i 2,4% respektivno (Grafikon 3, prikaz desno „neto naplata IV-XII“).

Trendovi po vrstama prihoda

U prosincu 2020. zabilježen je pad prihoda kod svih glavnih vrsta neizravnih poreza. Izraženo u nominalnim veličinama u 2020. najveći pad prihoda zabilježen je kod PDV-a (-274 mil KM), trošarina (-229,6 mil KM), te na приходima od carina (-38,1 KM) i putarina (-66,3 mil KM) - Grafikon 4.

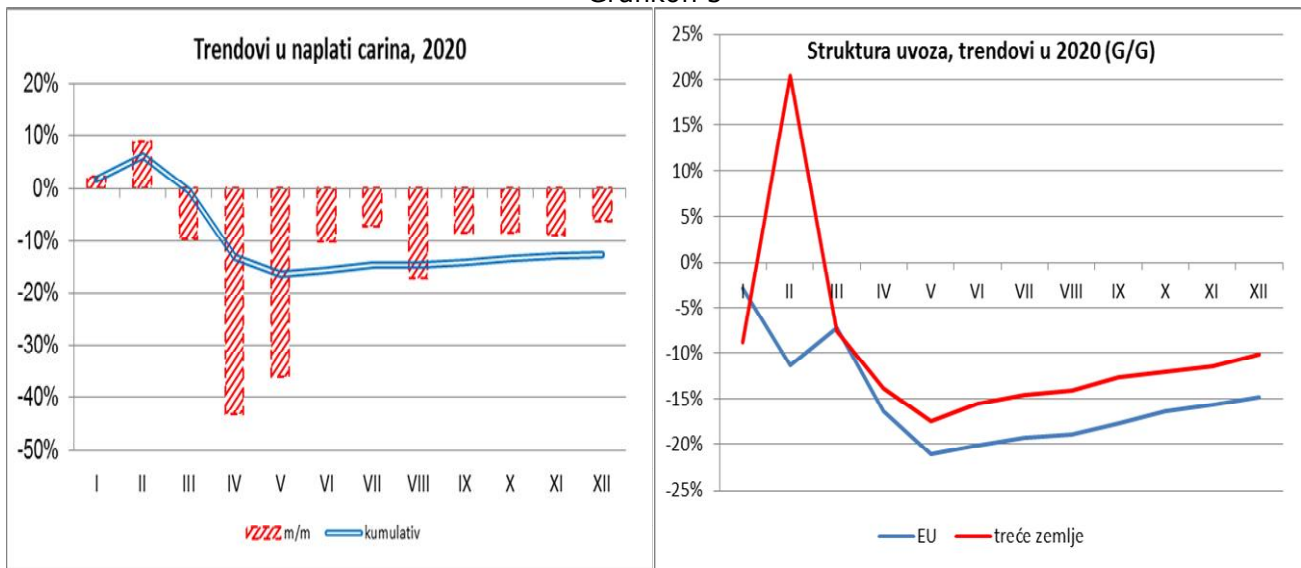
Carine

U prosincu 2020. nastavljen je negativni trend u naplati prihoda od carina, mada se primjećuje postupno poboljšanje trendova. To se može povezati sa oporavkom uvoza u smislu nižih stopa pada uvoza nego što je to bilo tijekom godine. U prosincu je zabilježen pad naplate prihoda od carina od 6,4%, što predstavlja najmanji pad od ožujka 2020. (Grafikon 5, prikaz lijevo).

Budući da naplata prihoda od carine ovisi o uvozu dobara iz trećih zemalja na koje se primjenjuje režim carina i ograničenog dijela roba iz EU koje su još uvijek pod režimom carina izbijanje pandemije koronavirusa u Aziji i brzim prijenosom u Europu dovelo je do zatvaranja granica, što je imalo za posljedicu otežavanje transporta dobara u BiH. Kriza u vezi sa uvozom je dosegla svoj maksimum u travnju, a postupno otvaranje granica, prvo prema kineskoj robi, a potom i EU od svibnja donijelo je značajno usporavanje pada uvoza u drugom dijelu 2020., pri čemu uvoz iz Kine i ostalih trećih zemalja pokazuje brži oporavak od uvoza iz EU² (Grafikon 5, prikaz desno).

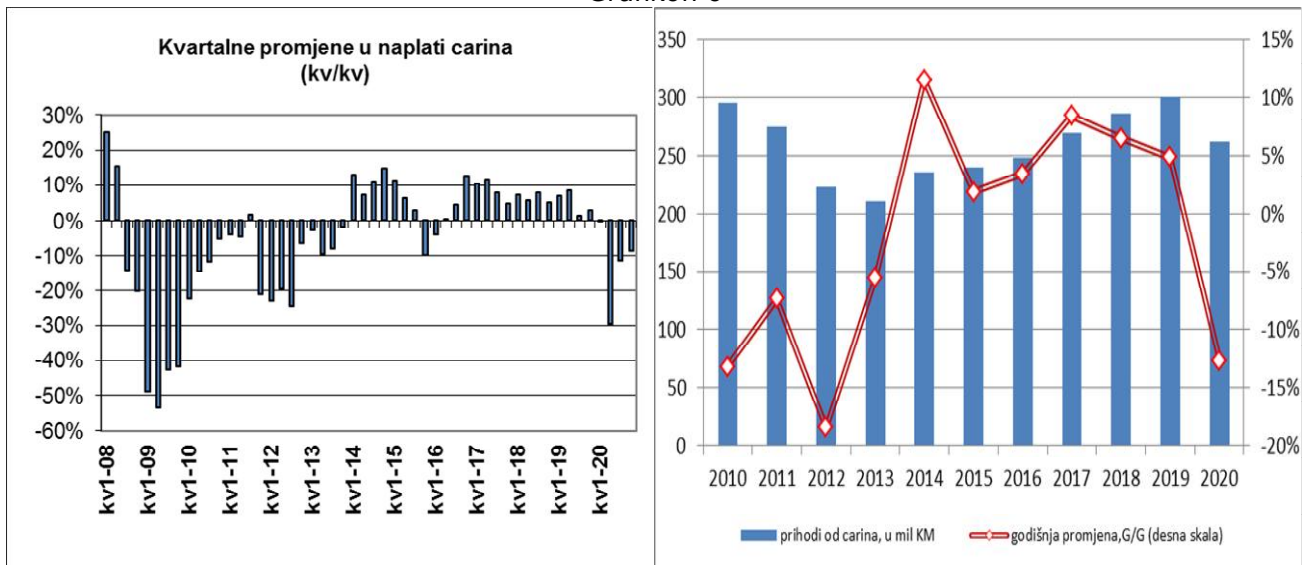
² Budući da je Velika Britanija napustila jedinstvenu carinsku uniju 1.2.2020. podaci Agencije za statistiku BiH o uvozu u 2020. iz EU uključuju uvoz iz V. Britanije samo u siječnju 2020, dok izvještaji za ostale mjeseci iskazuju uvoz iz ove zemlje odvojeno od EU. Međutim, u cilju osiguranja uporedivosti sa 2019. uvoz iz EU u 2020. u svrhu ove analize uključuje za sve mjeseci i uvoz iz Velike Britanije.

Grafikon 5

Kvartalna usporedba (Grafikon 6, prikaz lijevo) pokazuje kako je trend pozitivnog rasta prihoda od carina, koji je trajao u kontinuitetu četiri godine, prekinut u drugom kvartalu 2020. Zbog pada uvoza u ožujku u prvom kvartalu 2020. naplata prihoda od carina je bila na razini naplate u prvom kvartalu 2019, dok je u drugom kvartalu zabilježen pad od 29,6%. U trećem i četvrtom kvartalu je došlo do određene stabilizacije uvoza, a potom i blagog oporavka koncem godine, tako da je ostvaren pad prihoda od carina od 11,3% i 8,7% respektivno. U cjelini, godišnji pad prihoda od carina zbog katastrofalnog drugog kvartala iznosi 12,7% u odnosu na 2019. godinu (Grafikon 6, prikaz desno).

Grafikon 6

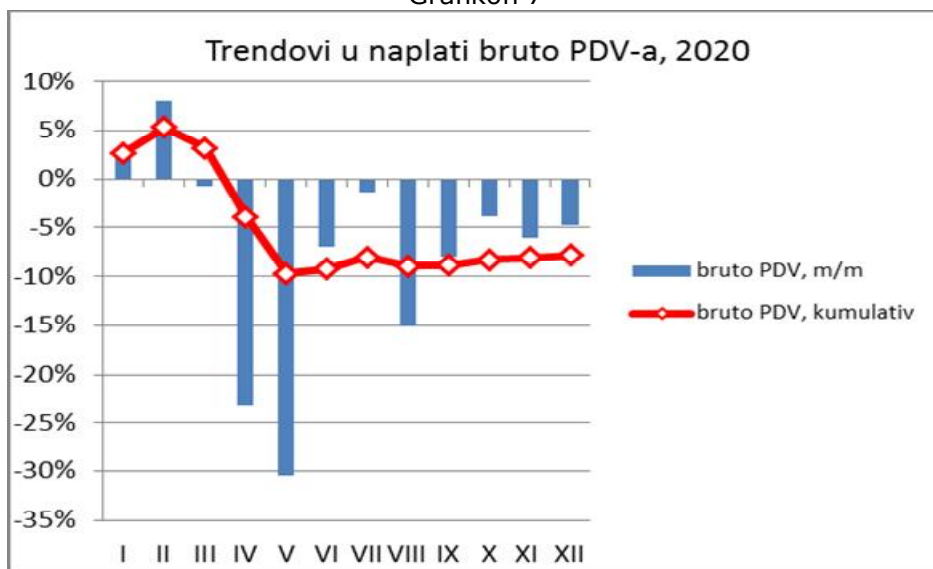

PDV

Bruto naplata

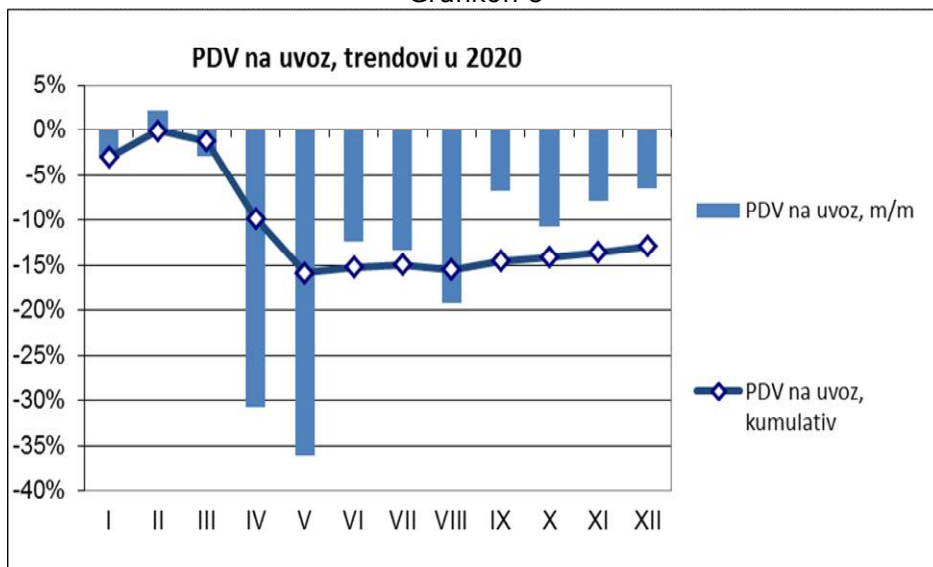
U prosincu 2020. nastavljani su loši trendovi u naplati bruto PDV-a iz prethodnog mjeseca. Naplaćeno je 4,7% manje prihoda u odnosu na isti mjesec 2019., što je stopu pada ukupnog bruto PDV-a stabiliziralo na -7,8% (Grafikon 7).

Grafikon 7

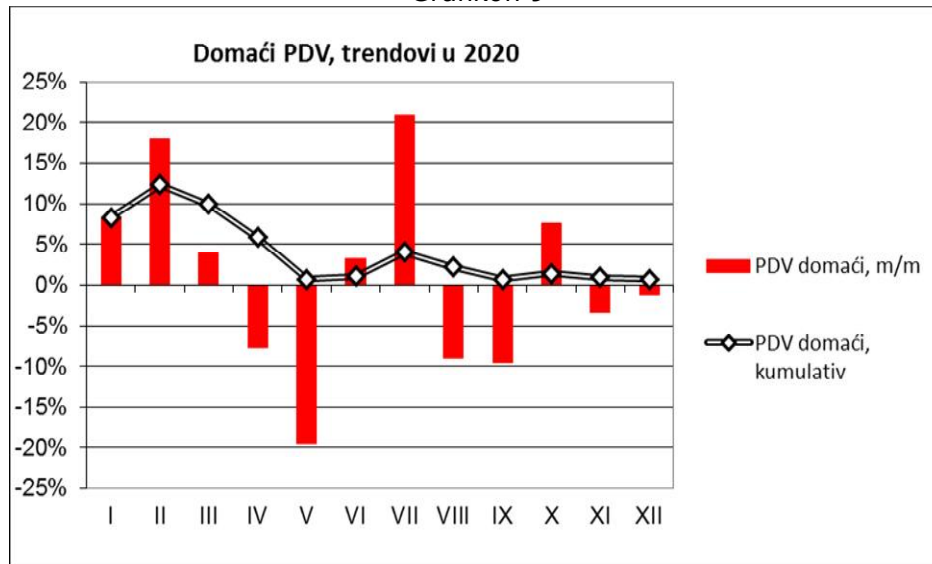
S obzirom na visoku ovisnost BiH o uvozu kretanje bruto PDV-a uglavnom determiniraju trendovi u naplati PDV-a na uvoz. U 2020. godini rast naplate PDV-a na uvoz je zabilježen samo u veljači, dok se u ostalim mjesecima pad prihoda kretao i preko -35% (svibanj). U posljednja četiri mjeseca naplata se stabilizirala, tako da se pad prihoda kretao u rasponu od -6% do -11%. To ipak nije u većoj mjeri poboljšalo ukupne trendove, tako da je na razini godine ostvaren pad prihoda od 12,9% (Grafikon 8).

Grafikon 8

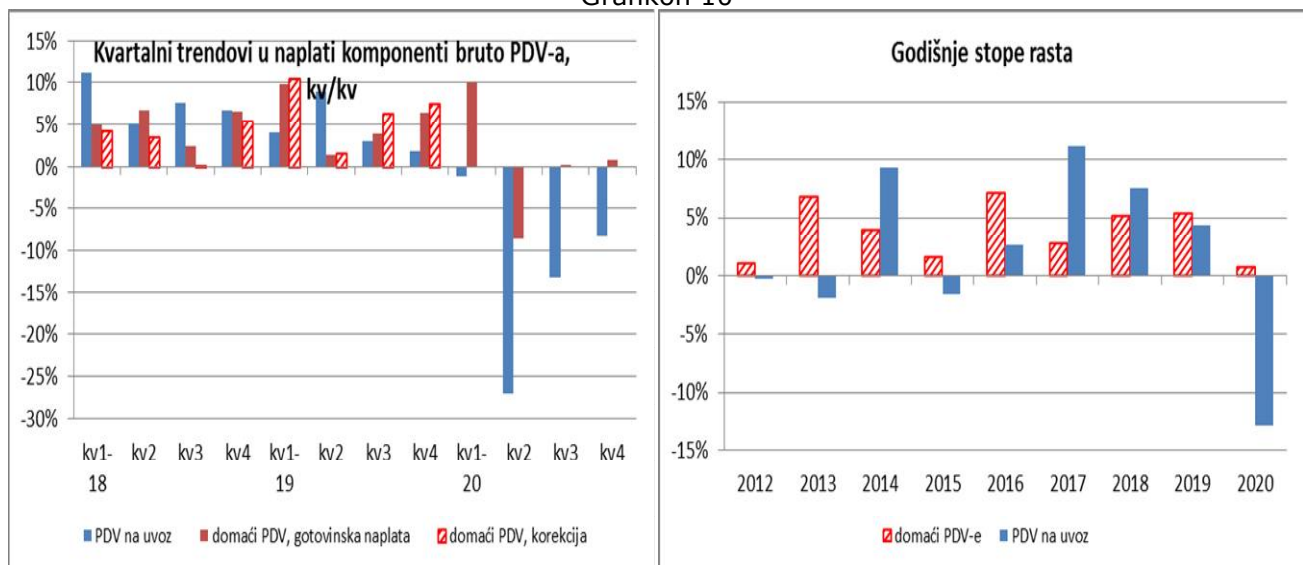
Naplata domaćeg PDV-a je u velikoj mjeri oscilirala tijekom 2020., u rasponu mjesečnih stopa od -20% (svibanj) do +20% (srpanj). Ipak, na koncu, godišnja kumulativna naplata domaćeg PDV-a je bila na razini naplate iz 2019 (Grafikon 9).

Grafikon 9

Kvartalni i godišnji trendovi u boljoj mjeri oslikavaju razmjere utjecaja koronavirusa na naplatu bruto PDV-a (Grafikon 10). U prvom kvartalu je domaći PDV rastao po stopi od 9,9%, dok je PDV-e na uvoz bio u zoni negativnog rasta od -1,2%. U drugom kvartalu zabilježen je snažan pad naplate PDV-a na uvoz od 26,9%, a domaćeg PDV-a od 8,6%. U trećem kvartalu može se uočiti određeno poboljšanje trendova kod PDV-a na uvoz (-13,2%), dok je naplata domaćeg PDV-a bila na razini naplate u trećem kvartalu 2019. U četvrtom kvartalu PDV-e na uvoz je manji za 8,4%, a domaći PDV-e veći za 0,8% u odnosu na četvrti kvartal 2019.

Grafikon 10

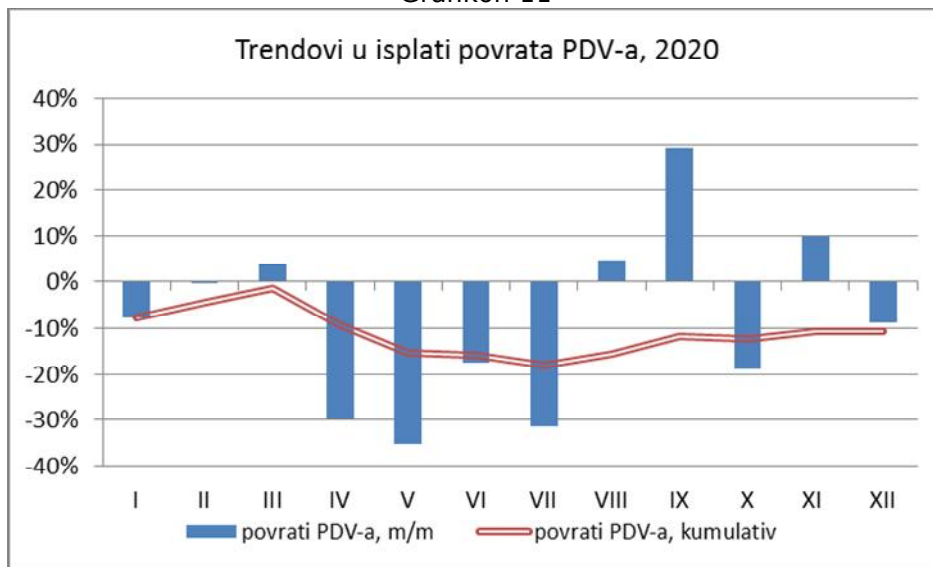
Napomena: Korekcije na domaćem PDV-u, iskazane za 2018. i 2019., su u vezi sa kompenzacijom plaćanja obveza za trošarinu na domaće derivate nafte iz PDV kredita tijekom 2018. godine

Povrati PDV-a

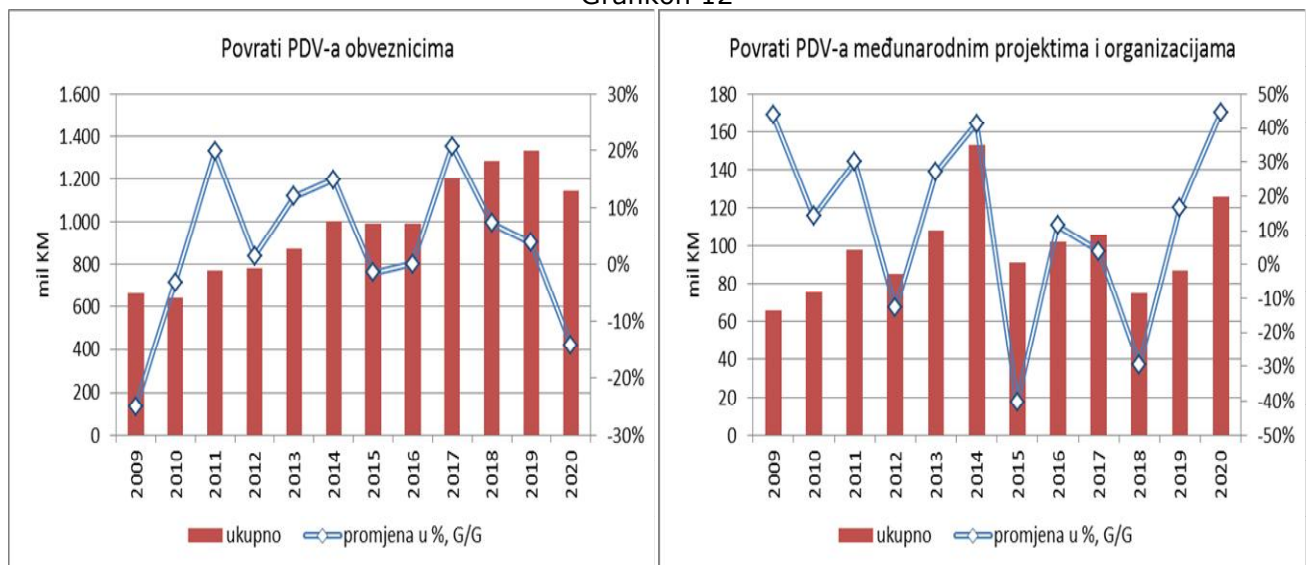
U prosincu su isplate povrata PDV-a bile manje za 8,7% u odnosu na isti mjesec 2019. (Grafikon 11). Mjesečne isplate povrata su snažno oscilirale tijekom godine, u rasponu od -35% (svibanj) do +30% (rujan). Međutim, zbog pada izvoza i uvoza za investicije veće isplate povrata su zabilježene samo u nekoliko mjeseci, a u konačnici na razini godine povrati PDV-a su bili manji za 10,6% (Grafikon 11, „kumulativ“).

Grafikon 11

Analitika povrata ukazuje neizravno na efekte virusa korona na izvoz i investicije. Isplate povrata obveznicima u 2020. su bile manje za 189,4 mil KM, odnosno za 14,2% (Grafikon 12, prikaz lijevo). S druge strane, isplate povrata po osnovu međunarodnih projekata su imale ekspanziju. Isplaćeno je 38 mil KM više nego u istom razdoblju 2019, što predstavlja rast od 44,4%. (Grafikon 12, prikaz desno).

Grafikon 12

Budući da je zbog pandemije došlo do zastoja ili usporavanja investicija financiranih međunarodnim projektima može se pretpostaviti da se radi o isplati PDV povrata na međunarodne projekte iz 2019.godine, te da je zbog toga došlo do prelijevanja prihoda između dvije fiskalne godine. PDV na investicije koje su financirane iz međunarodnih projekata uplaćen je 2019. godine, povećavajući stopu rasta PDV-a u toj godini, dok su povrati PDV-a realizirani 2020. povećavajući pad PDV-a u 2020.

Indikator poboljšanja u isplatama povrata jeste i smanjenje udjela povrata u bruto naplati PDV-a. Udio isplaćenih povrata u 2020. u bruto naplati PDV-a iznosio je 25,4%, što je za 0,7 postotnih bodova manje od udjela povrata u bruto PDV-u u 2019.

I kvartalni pregled isplata povrata pokazuje veliki pad isplata u drugom kvartalu od 27,9%, dok su u prvom i trećem kvartalu 2020. povrati bili manji za 1,5% i 2,7% u odnosu na referentni kvartal 2019. godine. U četvrtom kvartalu 2020. pad isplata povrata je iznosio 7,3%.

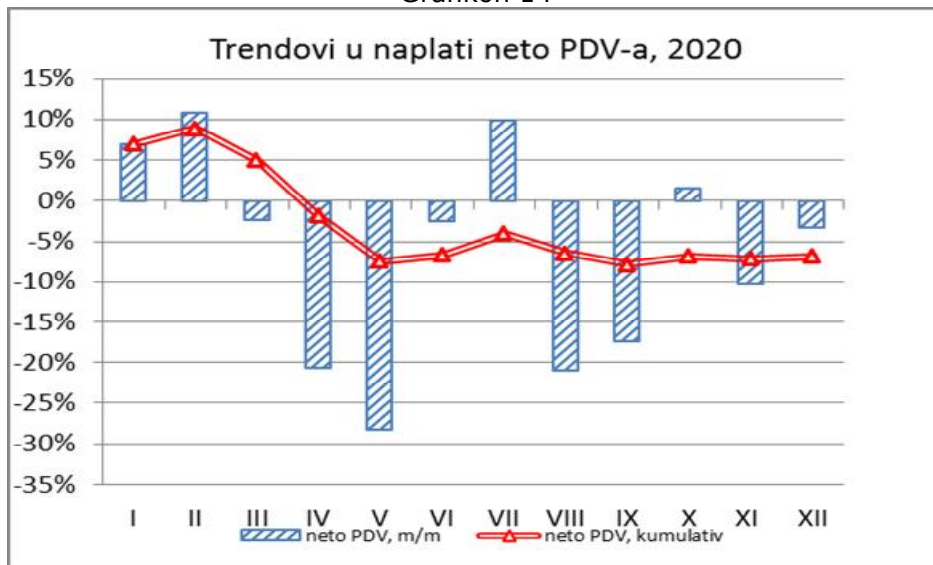
Grafikon 13

Neto naplata

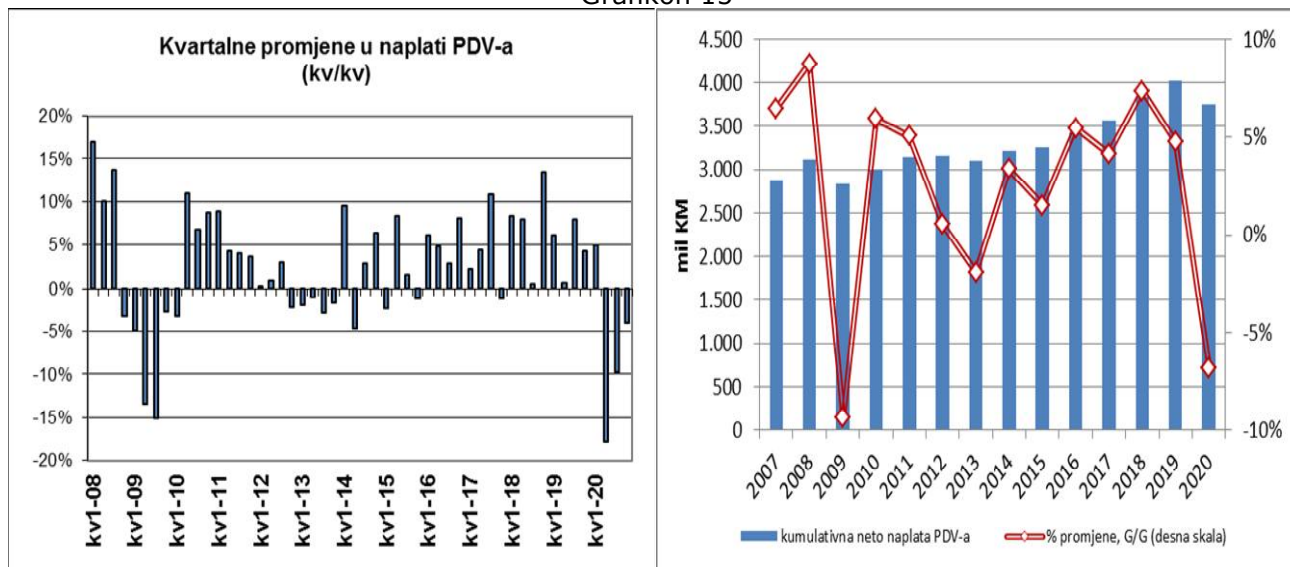
Pad bruto naplate PDV-a u prosincu 2020. dijelom je kompenziran smanjenim isplatama povrata PDV-a, tako da je naplata neto PDV-a bila manja za 3,3% u odnosu na prosinac 2019. Međutim, to nije značajnije utjecalo na kumulativne trendove, te je na razini godine pad neto PDV-a iznosio 6,8% (Grafikon 14).

Grafikon 14

Pregled kvartalnih trendova ukazuje na efekte djelovanja koronavirusa na potrošnju u BiH. U prvom kvartalu 2020. naplata neto PDV-a je bila veća za 5% u odnosu na naplatu u istom kvartalu 2019. Međutim, u drugom kvartalu 2020., kada su bile na snazi restriktivne mjere u vezi kretanja stanovništva i rada maloprodajnih objekata, zabilježen je pad od 17,8%. Ni relaksiranje mjera u trećem kvartalu nije donijelo značajnije poboljšanje, jer su ostale na snazi restrikcije za nerezidente, tako da je ostvaren pad naplate neto PDV-a od 9,8%. U četvrtom kvartalu, zahvaljujući relaksiranju mjera za ulazak nerezidenata i smanjenim isplata povrata, naplata PDV-a je bila manja za 4,1% u odnosu na isti kvartal 2019. (Grafikon 15, prikaz lijevo).

Grafikon 15

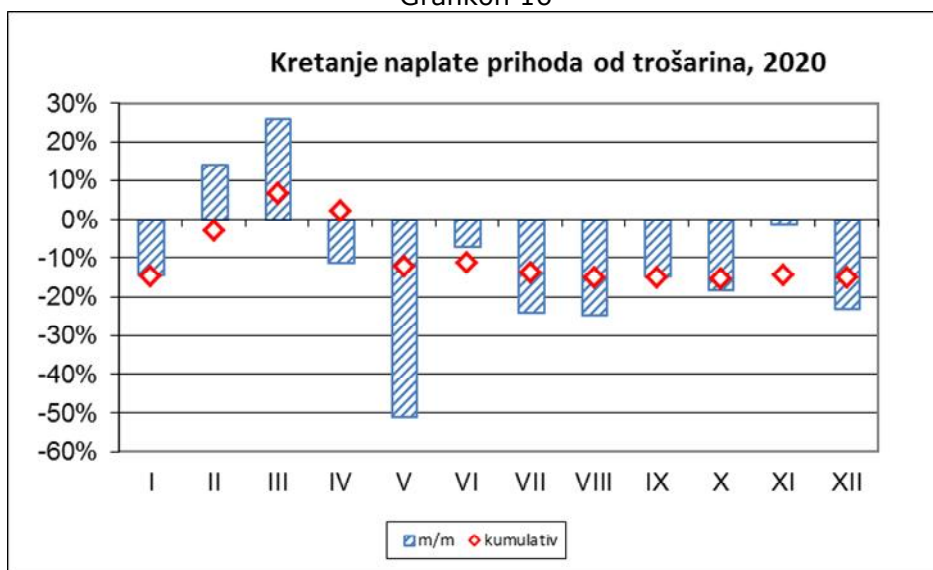
Usporedba godišnje naplate neto PDV-a pokazuje da je naplata u 2020. bila samo 4,8% veća nego u 2017. (Grafikon 15, prikaz desno). Međutim, tek isključivanjem prvog kvartala mogu se sagledati prave razmjere djelovanja koronavirusa u 2020. na naplatu PDV-a. U razdoblju travanj – prosinac 2020. neto naplata PDV-a je u usporedbi sa istim razdobljem 2019. i 2018. godine bila manja za 10,2% i 6,3% respektivno, a u odnosu na 2017. veća za 0,3%.

Trošarine

Usporedba ukupne naplate neizravnih poreza i naplate neto PDV-a u razdoblju travanj – prosinac 2020 u odnosu na isto razdoblje 2019 je pokazala da je pad ukupnih neizravnih poreza u navedenom razdoblju (vid. Grafikon 3, prikaz desno „neto naplata IV-XII“) veći od pada neto PDV-a (vid. Grafikon 15, prikaz desno). Iz navedenog se može zaključiti da je velikoj dubiozi prihoda od neizravnih poreza u 2020. značajno doprinijela iznimno loša naplata prihoda od trošarina u 2020.

U prosincu su nastavljeni negativni trendovi u naplati trošarina koji traju u kontinuitetu od travnja. Zabilježen je pad prihoda od 22,9%, što je stopu rasta ukupne naplate trošarina zadržalo na istoj razini kao i u prethodnih nekoliko mjeseci, oko -15% (Grafikon 16).

Grafikon 16

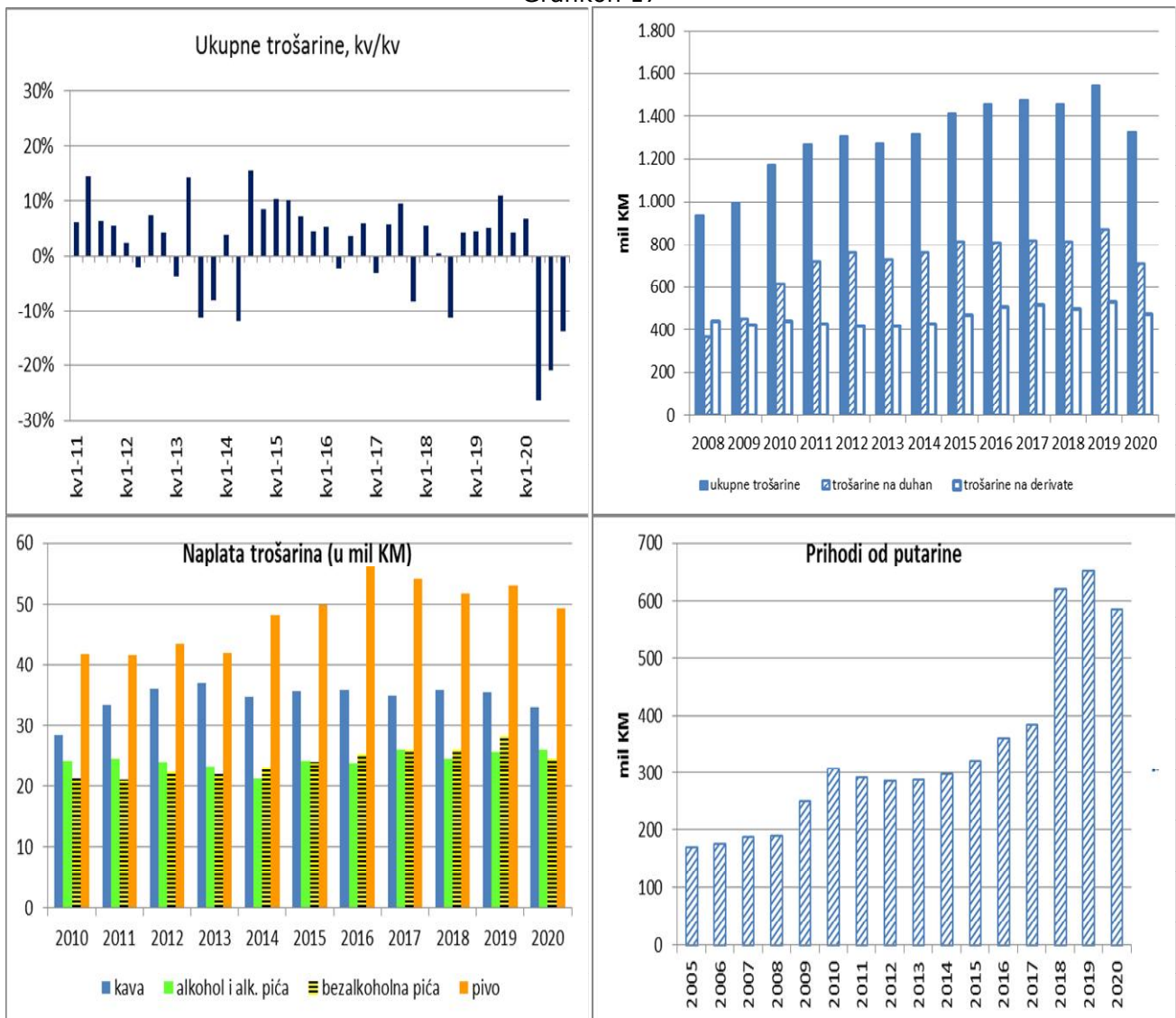

U prosincu je zabilježen pad prihoda od trošarina na sve trošarinske proizvode, što je pogoršalo kumulativni trend, tako da je jedino kod trošarina na alkohol i alkoholna pića zabilježen skroman rast naplate u 2020.g.

Analiza kvartalne naplate prihoda od trošarina pokazuje rast u prvom kvartalu 2020. od 6,8%, a potom, po izbijanju pandemije snažan pad u drugom i trećem kvartalu 2020. od 27,3% i 21,6%, respektivno. Uspoređujući sa znatno manjim kvartalnim padom neto PDV-a može se zaključiti da je koronavirusom više bila pogođena naplata trošarina³. Potrošači su se u uvjetima smanjene zaposlenosti i pada dohotka ograničili na kupovinu najnužnijih dobara i usluga, koji nisu trošarinski proizvodi. Drugo, očigledno je da je naplata trošarina u velikoj mjeri osjetljiva na pad eskerne potrošnje (nerezidenata, dijaspore, pograničnog prometa, vjerskog i drugih oblika turizma), kako duhanskih prerađevina, tako i ostalih trošarinskih proizvoda. Ni skroman oporavak potrošnje u četvrtom kvartalu, koji je očigledan u naplati neto PDV-a, nije se u većoj mjeri odrazio na naplatu trošarina, te je ostvaren pad prihoda od 14,7% (Grafikon 17, „ukupne trošarine“).

³ Ova razlika je i veća ukoliko se iz naplate PDV-a u 2019. i 2020. isključi dio PDV-a koji je naplaćen na trošarine.

Grafikon 17

Podaci o nominalnoj godišnjoj naplati prihoda od trošarina pokazuju da je naplata u 2020. bila na razini 2014. godine (Grafikon 17, prikaz desno).

Glavni generatori naplate trošarina su trošarine na duhanske prerađevine i trošarine na derivate nafte.

Analiza nominalne naplate navedenih prihoda pokazuje da su glavni uzročnik pada naplate trošarina u 2020. bile trošarine na duhanske prerađevine, čija ukupna naplata je bila na razini 2011. godine, dok je naplata derivata imala znatno manji pad.

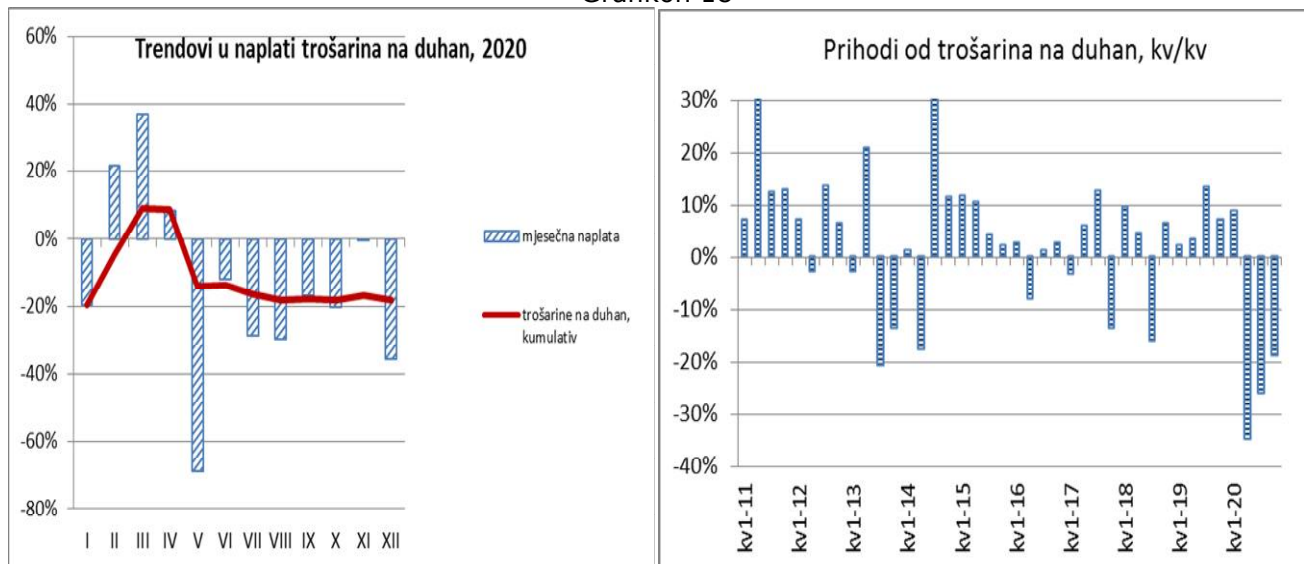
Godišnja naplata prihoda od putarine je ispod razine u 2018. godini, ali znatno viša nego u 2017, što je i očekivano s obzirom na izmjene politike oporezivanja derivata nafte od 1.2.2018., koja podrazumijeva i znatno više stope putarine. Međutim, usporedba količina derivata na koje je naplaćena putarina u obje godine ukazuje na zaključak da je u 2020. količina derivata oporezovana putarinom bila 4,6% manja nego u 2017. godini.

Godišnja naplata prihoda od trošarine na kavu u 2020. bila je na razini naplate u 2011. godini, dok je naplata trošarina na bezalkoholna pića i pivo u 2020. bila na razini naplate u 2015. godini (Grafikon 17).

Duhanske prerađevine

Nakon lošije naplate trošarina na duhanske prerađevine u siječnju, u naredna tri mjeseca su ostvarene visoke mjesečne stope rasta naplate trošarina (Grafikon 18, prikaz lijevo), što je bilo iznenađujuće u uvjetima pandemije i primjene restriktivnih mjera koje su ograničile ulazak nerezidenata i kretanje stanovništva unutar BiH. Međutim, treba imati u vidu da se ne radi o stvarnoj potrošnji, jer se trošarine plaćaju *ex ante*, pri prezimanju trošarinskih markica, a količina trošarinskih markica koje se preuzimaju, a time i naplata trošarina, ovisi o percepciji velikih duhanskih kompanija u vezi buduće potrošnje duhanskih prerađevina u BiH. Iz tog razloga u prvom kvartalu 2020. ostvaren je rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 9%, dok su optimistična očekivanja u vezi sa ishodom pandemije dovela do povećane naplate trošarina u travnju. Međutim, nakon korekcije poslovnih planova, koja je rezultirala drastičnim smanjenjem broja trošarinskih markica, u drugom kvartalu ostvaren je pad naplate trošarina od 34,7% (Grafikon 18, prikaz, desno). Posljedice restrikcija kod ulaska nerezidenata u BiH⁴ su bile katastrofalne za naplatu prihoda od trošarina. Mjesečne stope pada naplate trošarina u trećem kvartalu kretale su se između -17% i -30%, što je na razini kvartala donijelo pad od 25,8%. U četvrtom kvartalu nastavljeni su negativni trendovi. Nakon solidne naplate u studenom očekivalo se da će u prosincu nastupiti oporavak. Međutim, novi val pandemije i masovno „zaključavanje“ članica EU onemogućilo je masovniji dolazak nerezidenata u BiH za vrijeme blagdana, što je dovelo do pada potražnje za cigaretama, a time i naplate trošarina na razini četvrtog kvartala od 18,7%. Čak ni najava povećanja maloprodajnih cijena određenih brendova cigareta od 1.1.2021. nije mogla podstaknuti gomilanje zaliha kod potrošača, što je bila praksa prethodnih godina. U konačnici, naplata trošarina na duhanske prerađevine u 2020. godini je bila manja za 18,2% u odnosu na 2019. godinu.

Grafikon 18

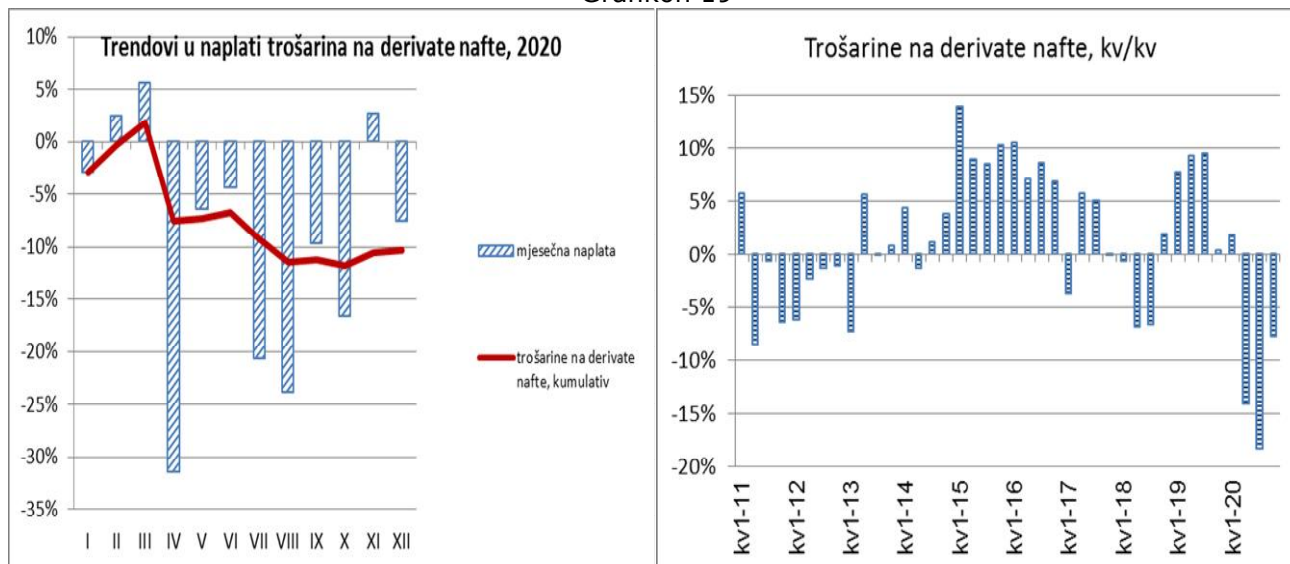

⁴ Odluke vlasti BiH u vezi ulaska u BiH i odluke EU u vezi sa vraćanjem građana EU sa putovanja u BiH

Derivati nafte

Maksimalna dubioza u naplati trošarina na derivate nafte ostvarena je u travnju 2020. kada većina kompanija nije radila ili je radila u otežanim uvjetima. Od svibnja se situacija postupno popravila, ali to je trajalo samo dva mjeseca, da bi se situacija u srpnju i kolovozu naglo pogoršala, što se zadržalo do studenog, kad je ostvaren rast prihoda od trošarina. Međutim, već u prosincu je naplata trošarina bila manja za 7,5%, tako da je na godišnjoj razini naplata manja 10,3% (Grafikon 19, prikaz lijevo).

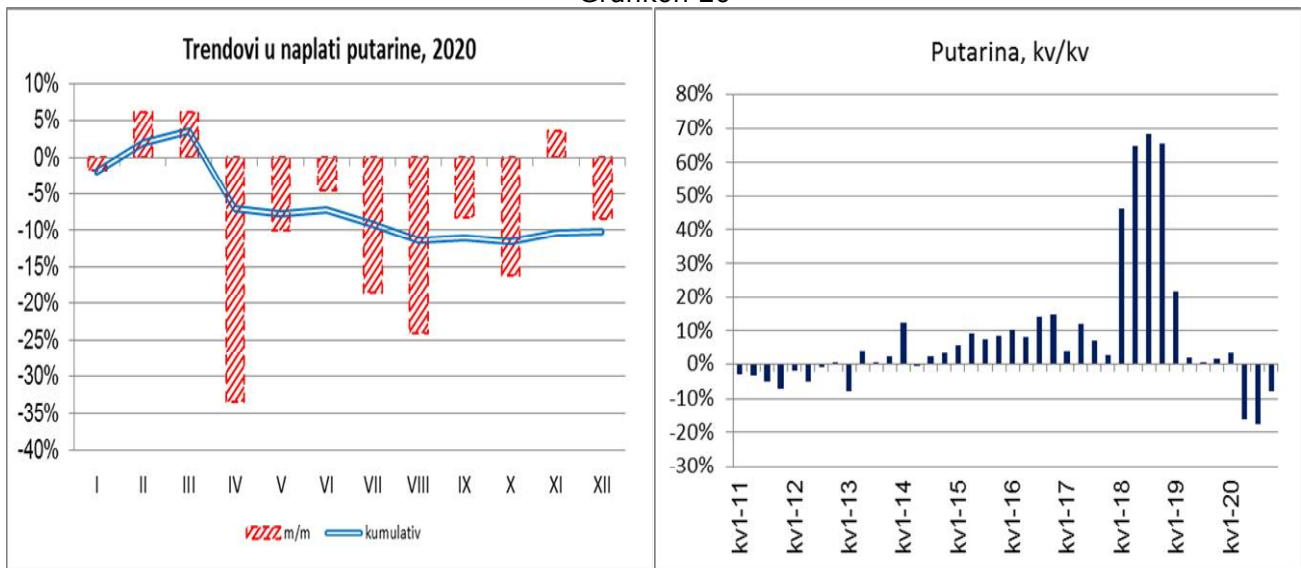
Grafikon 19

U prvom kvartalu 2020, ostvaren je rast naplate prihoda od trošarina od 1,8%, dok je u drugom i trećem zabilježen pad od 14,1% i 18,3% (Grafikon 19, prikaz desno). Oporavak naplate trošarina u studenom je značajno poboljšao kvartalne trendove, tako da je u četvrtom kvartalu pad prihoda od trošarina iznosio 7,8%.

Naplata prihoda od putarine u prosincu bila je manja za 8,5% u odnosu na isti mjesec 2019., a na razini godine manja za 10,3% (Grafikon 20, prikaz lijevo). U prvom kvartalu je ostvaren rast prihoda od putarine od 3,5%, a u drugom i trećem pad od 16,1% i 17,8% (Grafikon 20, prikaz desno). Oporavak naplate putarina u studenom rezultirao je manjim padom naplate putarine u četvrtom kvartalu od 7,7%.

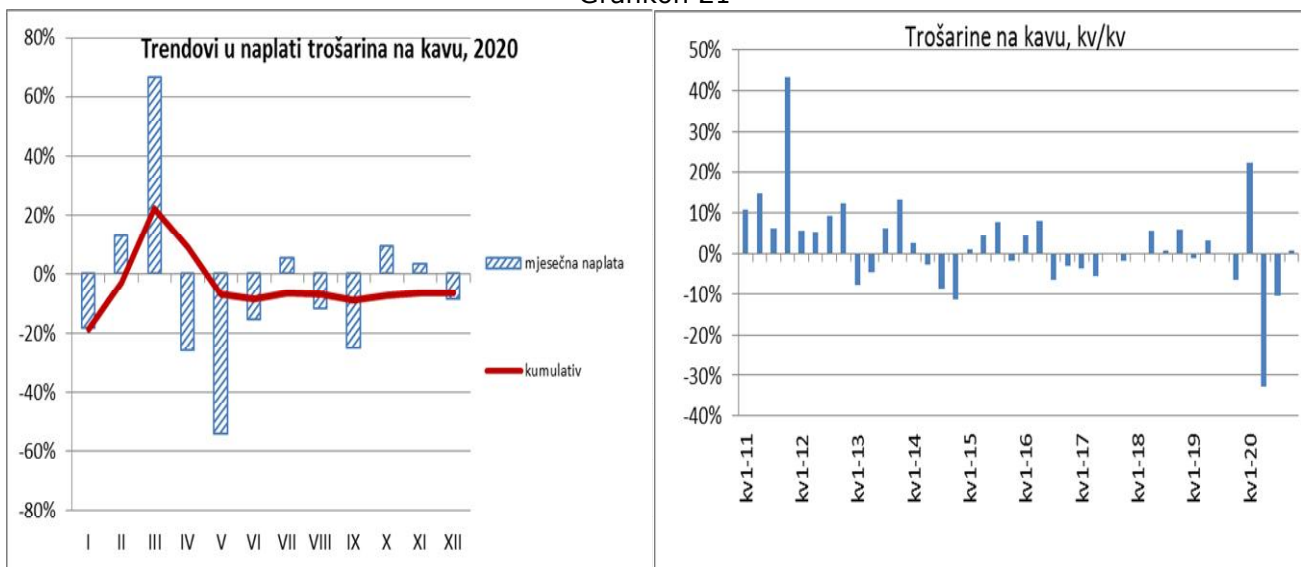
Grafikon 20

Kava

U 2020. nastavljen je trend osciliranja naplate prihoda od trošarina na kavu, koji nije vezan samo za pojavu virusa korona, već i za stanje na svjetskom tržištu kave. Nakon visokog rasta naplate trošarina na kavu u prvom kvartalu od 22,3%, u drugom i trećem kvartalu 2020. ostvaren je pad od 32,7% i 10,4% u odnosu na iste kvartale 2019., a u četvrtom skroman rast od 0,5% (Grafikon 21).

Grafikon 21

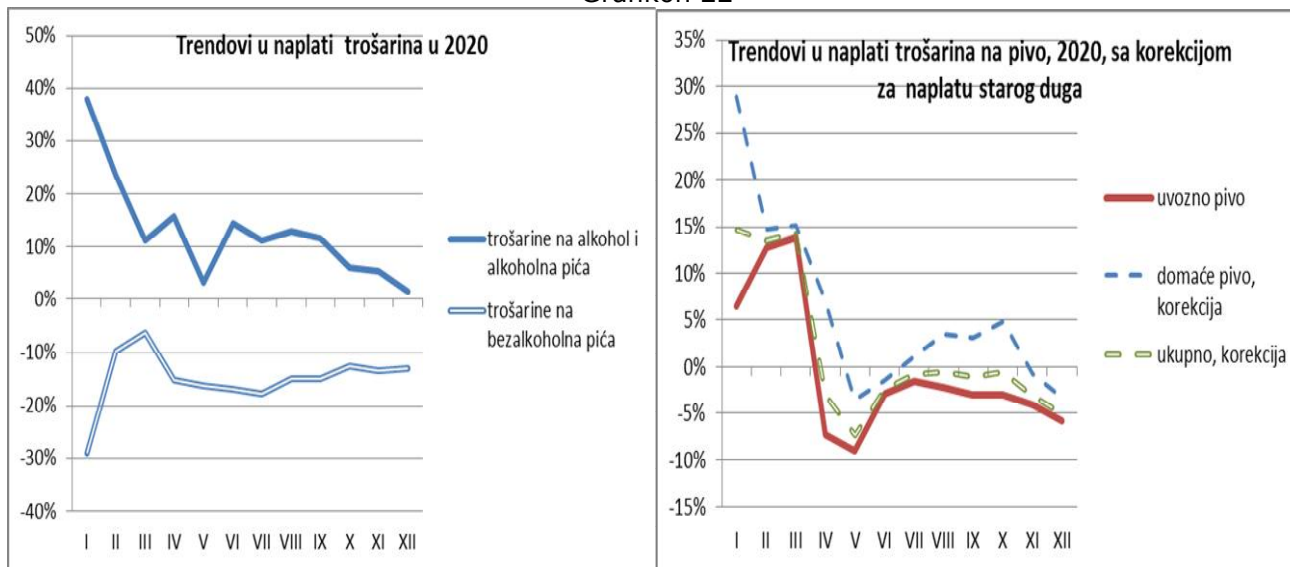

Alkohol i alkoholna pića, bezalkoholna pića, pivo i vino

U prosincu 2020. je nastavljena erozija prihoda od trošarina na alkohol i alkoholna pića, tako da je nakon visokih stopa rasta tijekom godine u konačnici ostvaren rast od samo 1,5% (Grafikon 22, prikaz lijevo).

Grafikon 22

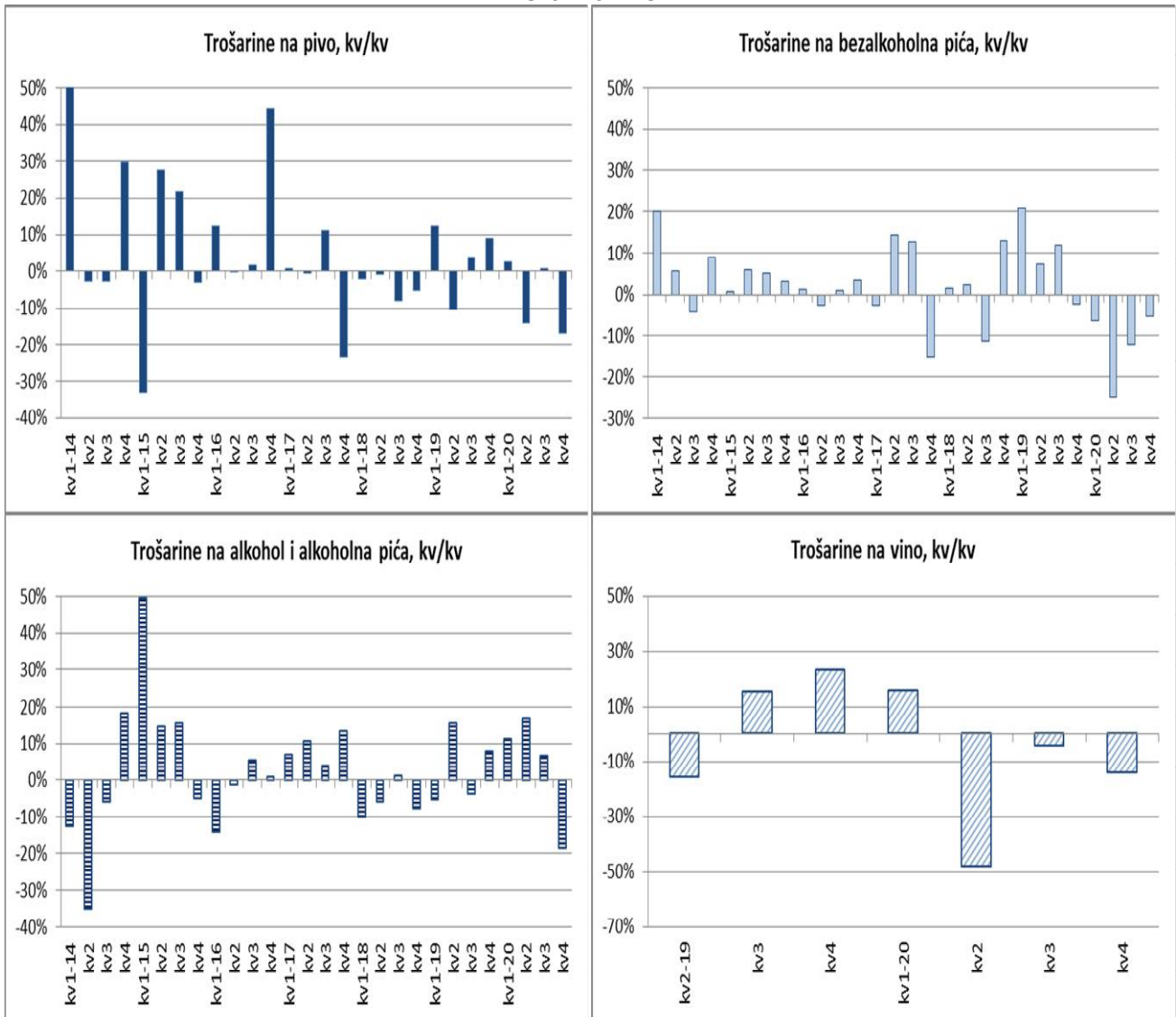

Prihodi od trošarina na bezalkoholna pića su u kontinuitetu bili u negativnoj zoni rasta tijekom cijele godine, tako da je pad naplate u prosincu od 5,7% dodatno potvrdio negativne trendove (Grafikon 22, prikaz lijevo). Ipak, kvartalni trendovi ukazuju na oporavak naplate. Nakon visokih negativnih stopa u drugom i trećem kvartalu pad prihoda od trošarina u četvrtom kvartalu iznosio je 4% (Grafikon 23).

Naplata trošarina na pivo je oscilirala tijekom godine, te je pozitivan rast ostvaren u prvom i trećem kvartalu, a pad prihoda u drugom i četvrtom kvartalu 2020. (Grafikon 23). U prosincu je zabilježen veliki pad naplate prihoda od trošarina na pivo od 25%, što je pogoršalo pozitivne trendove iz trećeg kvartala, kao i kumulativne trendove. Ukupna naplata trošarina na pivo tijekom 2020. bila je manja za 6,8% u odnosu na naplatu iz 2019, pri čemu je naplata uvoznih trošarina bila manja za 5,9%, a domaćih za 8,6%. Međutim, potrebno je imati u vidu da su u siječnju 2019. naplaćeni stari dugovi po osnovu domaće trošarine, što je povećalo osnovicu za usporedbu sa naplatom u 2020. Isključivanjem efekta naplate starog duga iz osnovice ukupna naplata trošarina na pivo je manja za 5%, dok naplata trošarina na domaća piva manja za 3% (Grafikon 22, prikaz desno, „korekcije“).

Naplata trošarina na vino je zabilježila pozitivan rast samo u prvom kvartalu 2020, dok je u većem dijelu godine zabilježen negativni trend, s tim da je, očekivano, najveći pad ostvaren u drugom kvartalu (Grafikon 23). U konačnici, naplata na razini godine je bila manja za 11,9% u odnosu na 2019.

Grafikon 23

Analiza raspodjele prihoda od neizravnih poreza za 2020. godinu

(Pripremila: Mirjana Popović, stručni savjetnik – makroekonomista)

Analizom je predstavljeno kretanje raspodjele prihoda od neizravnih poreza u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) za 2020. godinu. Fokus analize je sustav raspodjele po vertikalnoj strukturi, a u skladu sa propisaniom metodologijom i postupkom raspodjele prihoda od neizravnih poreza.

1. Uvod

Pojava pandemije virusa korona u 2020. godini dovela je svijet pred najveći izazov u novijoj povijesti, pokazujući sve slabosti zemalja i njihovih sustava. Pandemija je uvela BiH u recesiju uzrokujući prekid u normalnom funkcioniranju ekonomije zemlje zbog slabijeg izvoza, nižih investicija i niže privatne potrošnje. Mjere koje su uvedene u cilju sprječavanja širenja virusa, imale su negativne efekte na već nisku gospodarsku razvijenost zemlje, smanjenje industrijske proizvodnje, poremećaj u lancima opskrbe, utječući na ukupnu ekonomiju zemlje i izravno se odražavajući na naplatu i raspodjelu prihoda od neizravnih poreza u BiH.

Prihodi od neizravnih poreza najznačajnije sudjeluju u javnim prihodima i strukturi proračuna svih razina vlasti u BiH te su dinamika prikupljanja prihoda od neizravnih poreza na Jedinstveni račun i raspodjela sredstva sa Jedinstvenog računa od presudnog značaja za sve proračune.

Prikupljanje prihoda na Jedinstveni račun i raspodjelu sredstava sa Jedinstvenog računa korisnicima prihoda vrši Uprava za neizravno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UNO), a sve sukladno Zakonu uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda⁵, Pravilniku o uplaćivanju neizravnih poreza i ostalih prihoda i taksu koje naplaćuje UNO⁶, Pravilniku o određivanju iznosa rezerve na Jedinstvenom računu za izmirivanje obveza u vezi sa neizravnim porezima od strane UNO⁷ i Pravilniku o izračunu koeficijenata doznačavanja entitetima⁸.

2. Raspodjela prihoda od neizravnih poreza u razdoblju siječanj-prosinac 2020. godine

2.1. Raspodjela bruto prihoda od neizravnih poreza

Bruto prihodi od neizravnih poreza predstavljaju ukupne prihode namijenjene za raspodjelu koji uključuju i iznos sredstava namijenjene za povrate. S obzirom da prioritet u raspodjeli ukupnih prihoda od neizravnih poreza prikupljenih na Jedinstveni račun imaju povrati poreznim obveznicima, iznos prihoda koji je prikupljen na Jedinstveni račun (PDV, carine, trošarine, putarina 0,15 KM), umanjuje se za iznos minimalne rezerve⁹ neophodan UNO za kontinuiranu i nesmetanu isplatu povrata. Tako je, za minimalne rezerve u 2020. godini izdvojeno 18,9% ukupno raspoređenih prihoda od neizravnih poreza, prikazano grafikonom 2 i 3, dok je grafikonom 1 prikazana struktura povrata u 2020. godini, u postotcima.

⁵ „Službeni glasnik BiH“, br. 55/04, 34/07, 49/09 i 92/17

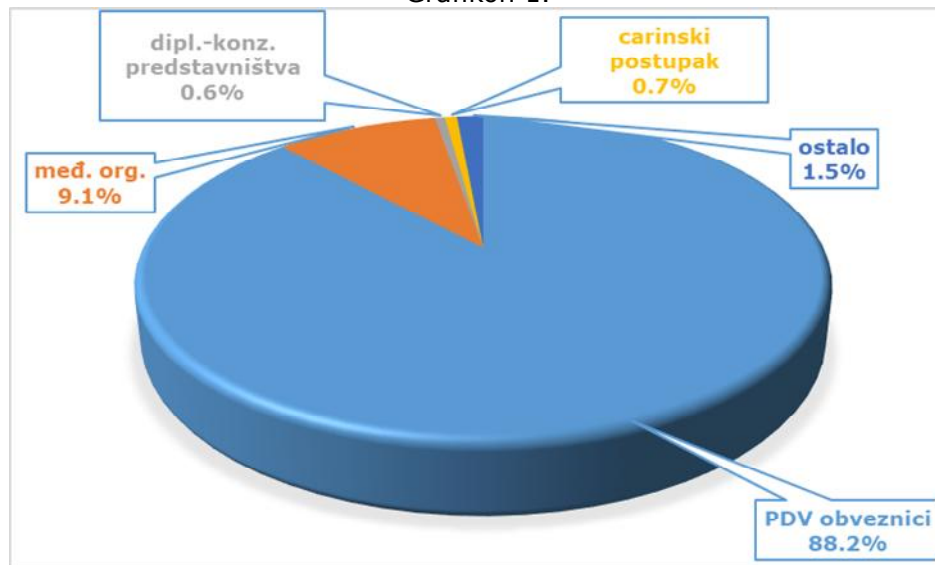
⁶ „Službeni glasnik BiH“, br. 21/20 i 23/20

⁷ „Službeni glasnik BiH“, br. 59/04

⁸ „Službeni glasnik BiH“, br. 62/08

⁹ Iznos minimalne rezerve utvrđen je sukladno Pravilniku o prikupljanju, sravnjenju, raspodjeli prihoda i izvještavanju, „Službeni glasnik BiH“, br. 05/05

Grafikon 1.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Najznačajnije izdvajanje od 88,2% odnosi se na povrat PDV-a poreznim obveznicima koji prema svojim PDV prijavama ostvaruju pravo na povrat, nakon čega slijedi izdvajanje od 9,1% koje se odnosi na povrat PDV-a po međunarodnim ugovorima.

Naredni korak u raspodjeli je doznačavanje pripadajućeg iznosa proračunu institucija BiH, gdje je u 2020. godini izdvojeno 11,4% ukupno raspoređenih prihoda od neizravnih poreza prikazano u grafikonu 2. i 3.

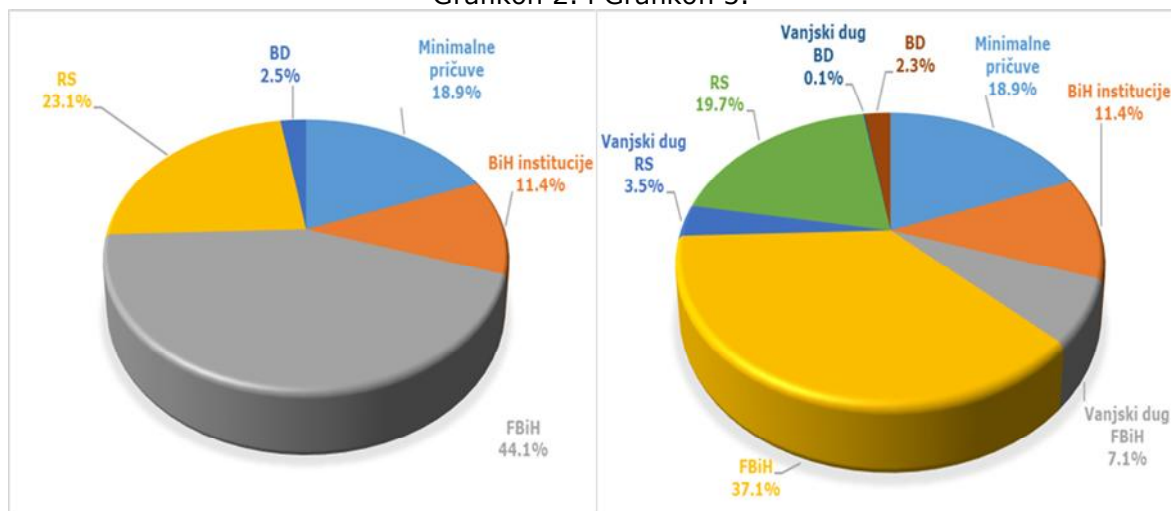
Preostali iznos nakon odbijanja iznosa za minimalne rezerve i iznosa koji pripada proračunu institucija BiH, predstavlja iznos za raspodjelu entitetima i Brčko Distriktu prema unaprijed utvrđenim koeficijentima raspodjele na kvartalnoj razini¹⁰, dok je koeficijent za raspodjelu Brčko Distriktu od polovice 2007. godine fiksiran¹¹. Od iznosa koji u raspodjeli pripada entitetima i Brčko Distriktu, prioritetno se izdvajaju sredstva za otplatu vanjskog duga.

Grafikonom 2 i 3 prikazan je postotak udjela u raspodjeli prihoda od neizravnih poreza po korisnicima u 2020. godini. U grafikonu 2 postotak raspodjele entitetima i Brčko Distriktu obuhvata iznos za financiranje vanjskog duga, a koji se oduzima od iznosa namijenjenog za raspodjelu entitetima i Brčko Distriktu, dok grafikon 3 prikazuje postotak raspodjele koji je u 2020. godini izdvojen za otplatu vanjskog duga.

¹⁰ Odnos zbira krajnje potrošnje iskazane u PDV prijavama obveznika na teritoriju danog entiteta, odnosno danog korisnika prihoda, i zbira krajnje potrošnje iskazane u PDV prijavama na cijelom teritoriju BiH.

¹¹ Visoki predstavnik je, štiteći fiskalnu autonomiju utvrđenu Konačnom arbitražnom odlukom, 01.06.2007. godine nametnuo fiksni koeficijent za Brčko Distrikt u visini od minimalno 3,55% ili najmanje 124 milijuna KM godišnje u apsolutnom iznosu.

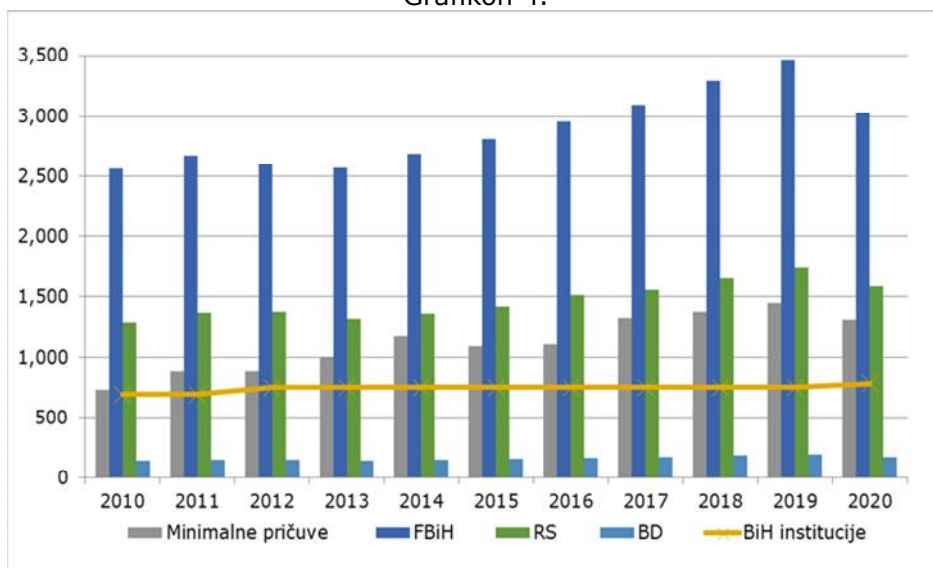
Grafikon 2. i Grafikon 3.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

U grafikonu 4 prikazano je kretanje raspodjele bruto prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2010-2020. godina, u milijunima KM¹². Iz podataka se vidi da je raspoređeni bruto iznos u 2020. godini veći za 27,0% u odnosu na 2010. godinu, kao i da je iznos bruto prihoda od neizravnih poreza namijenjen za raspodjelu u promatranom razdoblju najveći u 2019. godini. Najveći rast od 78,3% u 2020. godini u usporedbi sa 2010. godinom imao je iznos raspodjele namijenjen za minimalne rezerve. U istom razdoblju udio Republike Srpske porastao je za 24,2%, Brčko Distrikta za 20,0%, Federacije BiH za 17,9%, te je iznos raspodjele namijenjen za financiranje institucija BiH porastao za 13,2%.

Grafikon 4.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Iz podataka se vidi da u razdoblju 2010-2013. godina dolazi do stagnacije bruto prihoda od neizravnih poreza namijenjenih za raspodjelu te se kretanje ukupne raspodjele bruto prihoda značajnije ne mijenja. Od 2013-2019. godine iznos bruto prihoda namijenjen za raspodjelu

¹² Iznos bruto prihoda isključuje naplatu namjenske putarine

entitetima i Brčko Distriktu ima tendenciju konstantnog rasta. Iz grafikona je u razdoblju 2012-2019. godina vidljiv fiksni iznos raspodjele prihoda od neizravnih poreza prema institucijama BiH koji je na godišnjoj razini iznosio je 750 milijuna KM¹³. U 2020. godini godišnji iznos prihoda od neizravnih poreza koji se izdvaja za financiranje institucija BiH definiran Sporazumom o usvajanju dokumenta globalni okvir fiskalnih bilanci i politika u BiH za razdoblje 2020-2022. godina¹⁴ povećan je na 780 milijuna KM.

Stanje šoka u ekonomiji, prouzrokovano pojavom koronavirusa i mjerama poduzetim u borbi protiv širenja virusa, prekinulo je tendenciju rasta doznačenih prihoda od neizravnih poreza entitetima i Brčko Distriktu, kao i iznos namijenjen za minimalne rezerve u 2020. godini. Tako je, u odnosu na prethodnu godinu raspoređeni bruto iznos u 2020. godini manji za 9,5%. Najveće smanjenje zabilježeno je prilikom raspodjele bruto prihoda Federaciji BiH 12,6%, zatim Brčko Distriktu 11,2%, dok je u 2020. godini zabilježeno smanjenje raspodjele bruto prihoda za minimalne rezerve za 10,0%, te smanjenje raspodjele bruto prihoda koji pripadaju Republici Srpskoj za 8,5% u odnosu na 2019. godinu.

U tabeli 1 prikazana je raspodjela bruto prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2010-2020. godina, u postocima. U usporedbi sa drugim sudionicima u raspodjeli, iz prikazanih podataka vidljive su promjene u strukturi raspodjele.

Tabela 1.

u %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks (2020 - 2010)	Indeks (2020 - 2019)
Minimalne pričuve	13.5	15.3	15.4	17.3	19.1	17.6	17.1	19.2	19.0	19.0	18.9	5.4	-0.1
BiH institucije	12.7	12.0	13.0	13.0	12.3	12.0	11.6	10.9	10.4	9.9	11.4	-1.4	1.5
FBiH	47.5	46.4	45.2	44.5	43.9	45.2	45.6	44.9	45.4	45.7	44.1	-3.4	-1.6
RS	23.7	23.7	23.9	22.7	22.2	22.7	23.3	22.6	22.8	22.9	23.1	-0.5	0.3
BD	2.6	2.6	2.5	2.5	2.4	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	-0.1	0.0
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrajući prosjek koeficijenata za 2020. godinu u odnosu na 2010. godinu, primjetno je smanjenje udjela entiteta, Brčko Distrikta i institucija BiH u raspodjeli, te sukladno tomu, povećanje udjela raspodjele u korist minimalnih rezervi. Najveći rast u raspodjeli u 2020. godini u usporedbi sa 2010. godinom odnosi se na minimalne rezerve (5,4 p.p.), dok je najveći pad zabilježen u raspodjeli bruto prihoda Federaciji BiH (-3,4 p.p.).

Promatrajući prosjek koeficijenata za 2020. godinu u odnosu na 2019. godinu, povećanje udjela u raspodjeli odnosi se na institucije BiH (1,5 p.p.) i Republiku Srpsku (0,3 p.p.), dok je s druge strane pad zabilježen u raspodjeli bruto prihoda Federaciji BiH (-1,6 p.p.), kao i u raspodjeli prihoda namijenjenih za minimalne rezerve (-0,1 p.p.).

2.2. Raspodjela neto prihoda od neizravnih poreza

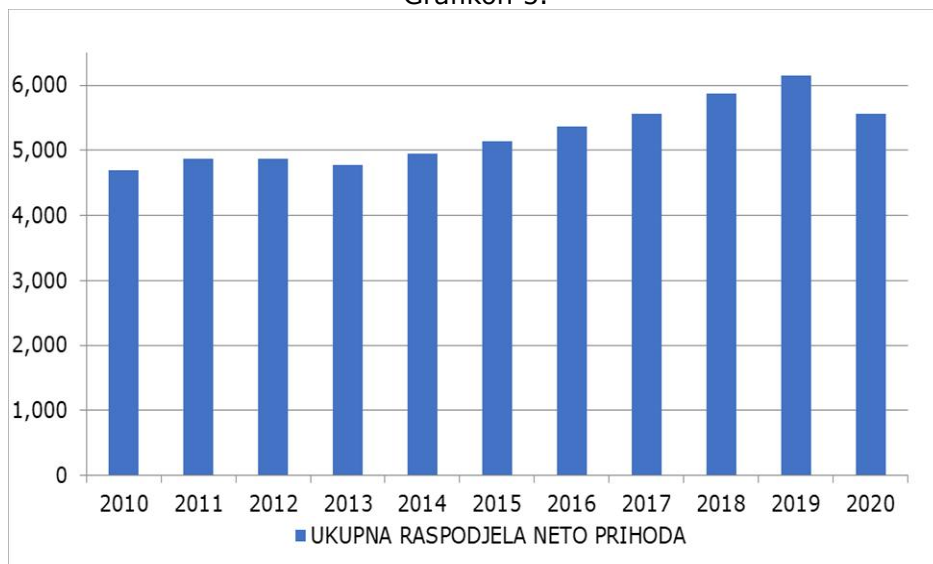
Neto prihodi od neizravnih poreza predstavljaju prihode namijenjene za raspodjelu korisnicima nakon izvršenih povrata. Grafikon 5 prikazuje ukupno raspoređene neto prihode od neizravnih poreza za razdoblje 2010-2020. godina, u milijunima KM. Dinamika kretanja neto prihoda prikazuje trend rasta uz izuzetak 2013. i 2020. godine. Iznos neto prihoda od neizravnih poreza namijenjen za raspodjelu korisnicima u 2019. godini je najveći u promatranom razdoblju. U 2020.

¹³ Sporazum o usvajanju dokumenta „Globalni okvir fiskalnih bilanci politika u BiH“

¹⁴ [https://www.mft.gov.ba/srb/images/stories/budzet/qfo/2020/GFO%202020%20-%202022%20\(S\).pdf](https://www.mft.gov.ba/srb/images/stories/budzet/qfo/2020/GFO%202020%20-%202022%20(S).pdf)

godini iznos ukupnih neto prihoda od neizravnih poreza namijenjen za raspodjelu korisnicima veći je za 19,0% u odnosu na 2010. godinu, dok je u odnosu na 2019. godinu manji za 9,3%.

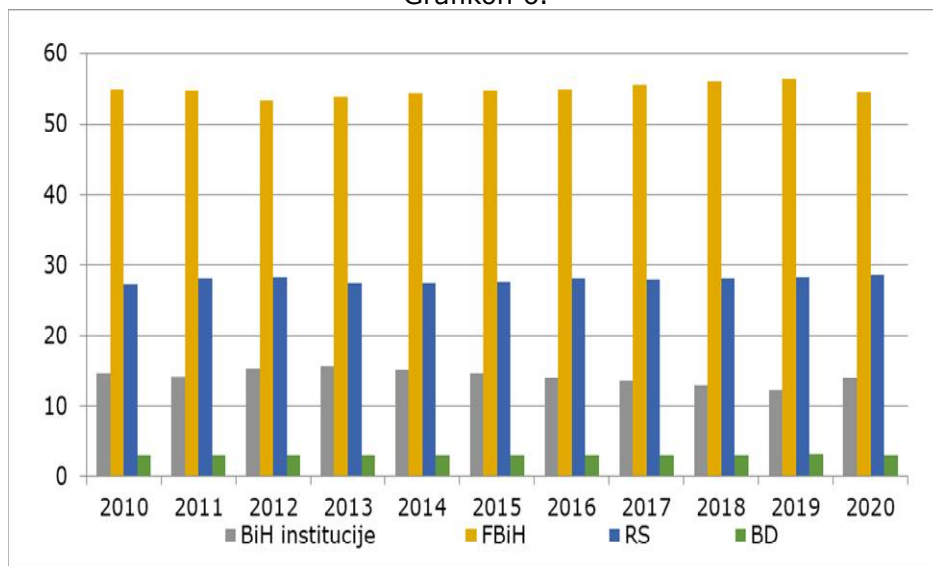
Grafikon 5.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Raspodjela neto prihoda od neizravnih poreza korisnicima u razdoblju 2010-2020. godina, u postotcima koja obuhvata institucije BiH, Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko Distrikt prikazana je u grafikonu 6.

Grafikon 6.

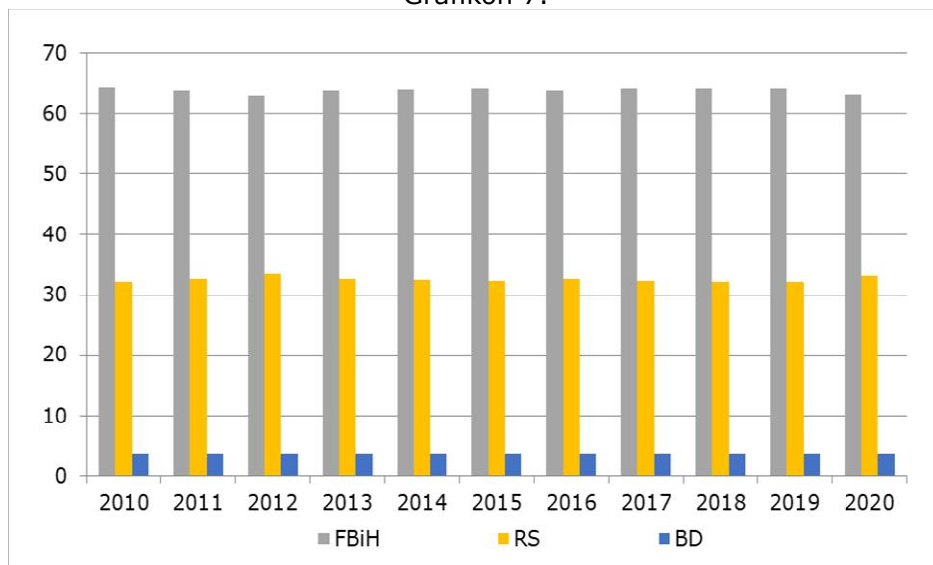

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrajući dinamiku kretanja, podaci prikazuju fluktuacijski trend kretanja raspodjele entitetima, dok je koeficijent za raspodjelu Brčko Distriktu fiksna. Federacija BiH ima najveći postotak udjela u raspodjeli, nakon čega je značajan iznos u raspodjeli pripao Republici Srpskoj, zatim institucijama BiH, te Brčko Distriktu.

Grafikon 7 prikazuje raspodjelu neto prihoda od neizravnih poreza entitetima i Brčko Distriktu u razdoblju 2010-2020. godina, u postocima, a nakon izdvajanja pripadajućeg dijela institucijama BiH.

Grafikon 7.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

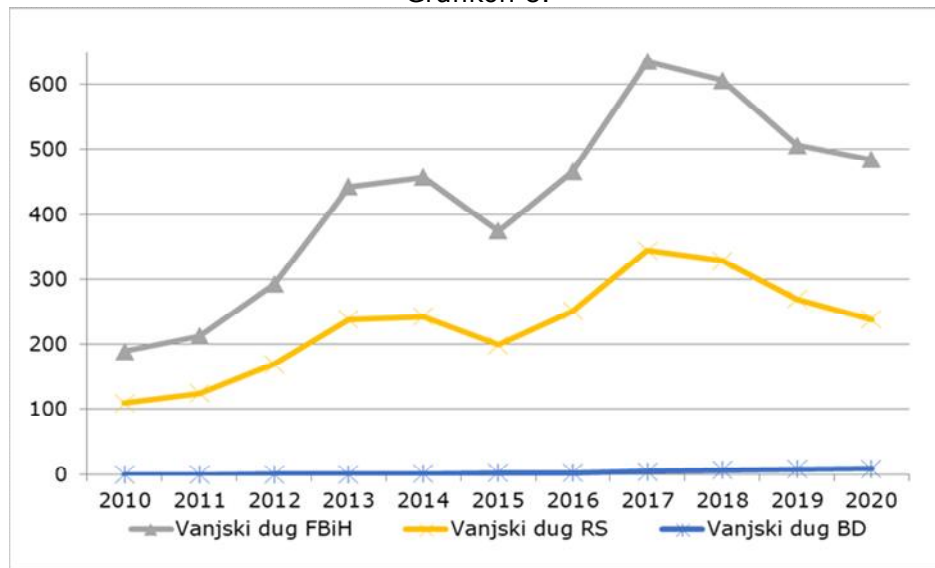
U promatranom razdoblju Federacija BiH je ostvarila najveći koeficijent raspodjele u 2010. godini, a najmanji u 2012. godini, što dovodi do suprotnog kretanja raspodjele Republici Srpskoj, a s obzirom na fiksni koeficijent za raspodjelu koji pripada Brčko Distriktu. Promatrajući raspodjelu neto prihoda od neizravnih poreza u 2020. godini u odnosu na 2010. godinu, primjetno je smanjenje koeficijenta u Federaciji BiH u korist Republike Srpske za 1,1 p.p., dok je smanjenje koeficijenta u Federaciji BiH u korist Republike Srpske u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu 1,0 p.p.

3. Vanjski dug

Povećanje raspodjele prihoda od neizravnih poreza namijenjenih za financiranje vanjskog duga ukazuje na povećanu otplatu vanjskog duga stranim vjerovnicima. Grafikonom 8 predstavljeno je kretanje raspodjele prihoda od neizravnih poreza namijenjenih za financiranje vanjskog duga za razdoblje 2010-2020. godina, u milijunima KM.

Grafikon 8.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Iznos raspodjele za otplatu vanjskog duga Brčko Distrikta u promatranom razdoblju ima blagu tendenciju rasta, dok su, promatrajući entitete, vidljive promjene koje se dešavaju u skladu sa ranije preuzetim međunarodnim obvezama i dinamikom otplate vanjskog duga. Iako je zaduženost zemlje na međunarodnom financijskom tržištu dostigla svoj maksimum u 2014. godini, najznačajnija otplata vanjskog duga entiteta evidentirana je u 2017. godini kada je i otplaćen najznačajniji dio duga međunarodnim vjerovnicima¹⁵. Sukladno tome, od 2017. do 2020. godine vidi se kako iznos namijenjen za otplatu vanjskog duga entiteta, a koji se raspodjeljuje iz prihoda od neizravnih poreza, postupno smanjuje¹⁶.

Tabela 2 prikazuje postotak udjela entiteta i Brčko Distrikta u ukupnim izdvajanjima za otplatu vanjskog duga. Promatrajući kretanje vanjskog duga primjetno je povećanje izdvajanja sredstava u Federaciji BiH kao i blago povećanje udjela izdvojene raspodjele Brčko Distrikta, te sukladno tome smanjenje izdvojenih sredstava Republike Srpske za 2020. godinu, a u odnosu na 2010. godinu. Ista dinamika kretanja vidljiva je u usporedbi 2020. godine sa 2019. godinom.

Tabela 2.

u %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vanjski dug FBiH	63.39	63.13	63.43	64.94	65.18	65.01	64.71	64.54	64.34	64.52	66.20
Vanjski dug RS	36.57	36.84	36.54	34.94	34.60	34.49	34.93	34.99	34.90	34.40	32.58
Vanjski dug BD	0.04	0.04	0.03	0.12	0.21	0.50	0.36	0.46	0.76	1.08	1.22
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

¹⁵ <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/exportal.aspx?memberKey1=75&date1key=2020-12-31&category=EXC>

¹⁶ Tendencija smanjenja otplate vanjskog duga entiteta nužno ne predstavlja manju zaduženost entiteta, već predstavlja dinamiku otplate. U posljednjih nekoliko godina, došlo je do „prekomponira“ zaduženosti entiteta, odnosno smanjenja vanjskog duga, te povećanja zaduženosti u zemlji.

4. Raspodjela prihoda od putarine za autoceste

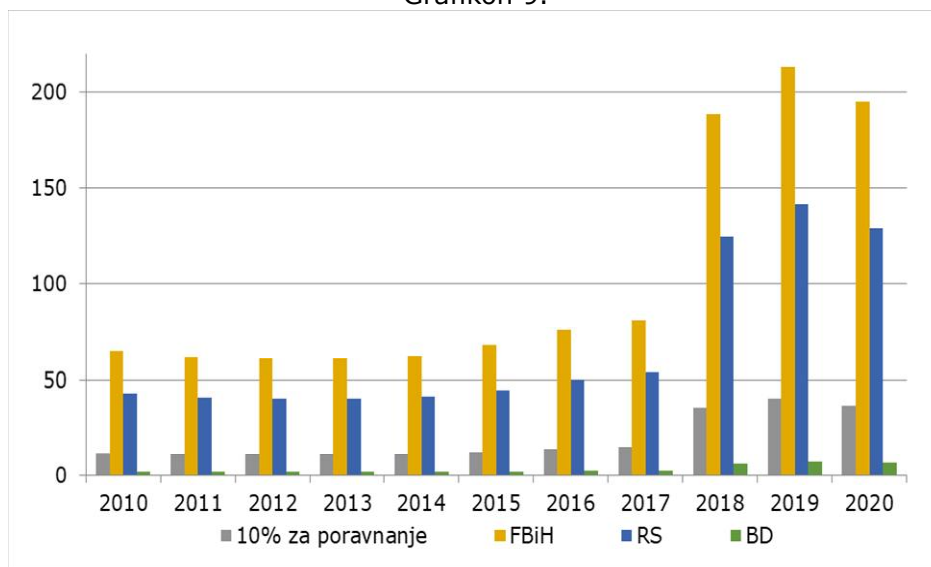
Nakon početka primjene Zakona o trošarinama u BiH¹⁷, Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje BiH donio je Odluku o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste¹⁸ (u daljem tekstu: Odluka). Prema Odluci, prihodi se prikupljaju na poseban podračun u okviru Jedinstvenog računa, te od ukupno prikupljenih prihoda, 10% ostaje na podračunu Jedinstvenog računa i služi za poravnanje prihoda po utvrđivanju konačne metodologije raspodjele, dok se preostalih 90% dijeli između entiteta i Brčko Distrikta prema utvrđenim postotcima (Federacija BiH 59%, Republika Srpska 39%, Brčko Distrikt 2%).

Odluka se primjenjivala do 01.02.2018. godine, odnosno do početka primjene novog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trošarinama u BiH¹⁹ (u daljem tekstu: Zakon), kojim je iznos putarine za autoceste po litri derivata koji se proda na tržištu BiH, a koji se prikuplja na poseban podračun Jedinstvenog računa, povećan sa 0,10 KM na 0,25 KM.

Nakon početka primjene novog Zakona, donesena je i nova Odluka o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva²⁰, a kojom je propisana ista metodologija raspodjele kao što je bila propisana prethodnom Odlukom.

U grafikonu 9 prikazan je iznos koji je prema propisanoj metodologiji u skladu sa Odlukom o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste i Odlukom o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju drugih cesta, raspoređen u razdoblju 2010-2020. godina, u milijunima KM. Grafikonom je prikazana raspodjela prihoda od putarine za autoceste koja je, srazmjerno propisanim koeficijentima, raspoređena u promatranom vremenskom razdoblju.

Grafikon 9.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Iznos od 10% se prema Odluci o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste i Odluci o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju

¹⁷ „Službeni glasnik BiH”, br. 49/09, 49/14 i 60/14

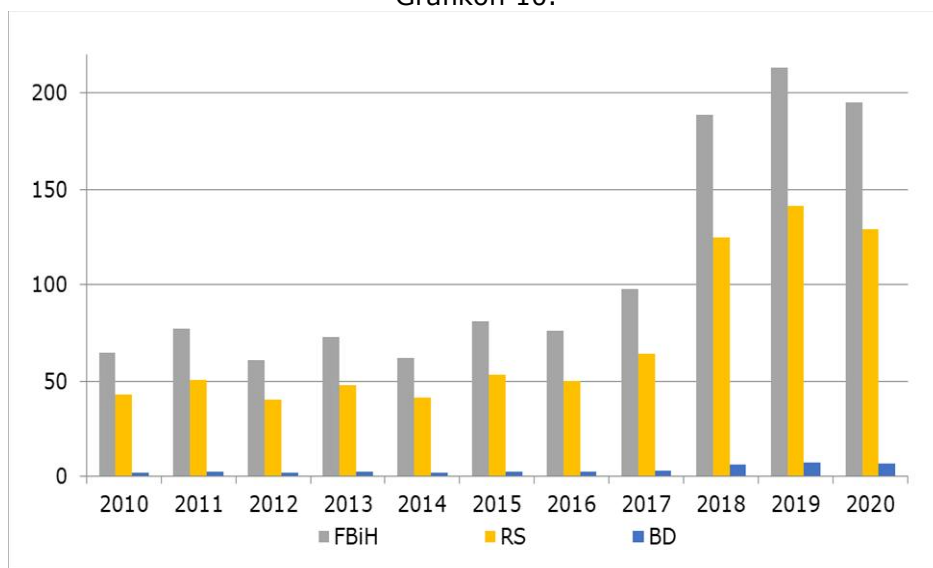
¹⁸ „Službeni glasnik BiH”, br. 102/09

¹⁹ „Službeni glasnik BiH”, br. 91/17

²⁰ „Službeni glasnik BiH”, br. 50/18

drugih cesta ostavlja na podračunu Jedininstvenog računa i služi za poravnanje prihoda po utvrđivanju konačne metodologije raspodjele. Nakon toga se ovaj iznos akumulira do donošenja Odluke Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje BiH o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste koja su ostala na podračunu Jedininstvenog računa. Tako je Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje BiH u razdoblju 2010-2020. godina, donio četiri Odluke o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste koja su ostala na podračunu Jedininstvenog računa²¹. U skladu sa ovim Odlukama, u 2011., 2013., 2015. i 2017. godini je sa podračuna Jedininstvenog računa izvršena raspodjela dijela akumuliranog iznosa namijenjenog za poravnanje. Grafikon 10 prikazuje iznos koji je prilikom redovne raspodjele raspoređen entitetima i Brčko Distriktu, uvećan za iznos raspodjele prema Odlukama o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste koja su ostala na podračunu Jedininstvenog računa, u milijunima KM.

Grafikon 10.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

U razdoblju 2010-2020. godina najznačajnije izmjene su zakonske izmjene u iznosu putarine za autoceste. Kako Zakon nije bio u primjeni svih dvanaest mjeseci 2018. godine²², potpuni efekat izmjene Zakona na godišnjoj razini vidljiv je u 2019. i 2020. godini.

Promatrajući podatke u razdoblju 2010-2017. godina kada se primjenjivao isti iznos putarine za autoceste po litri derivata 0,10 KM, iz grafikona 9 koji prikazuje raspodjelu prihoda od putarine korisnicima bez raspoređenog iznosa prema Odlukama o privremenoj raspodjeli prihoda od putarine za autoceste koja su ostala na podračunu Jedininstvenog računa, nisu primjetne značajne oscilacije. Značajnije oscilacije u razdoblju 2010-2017. godina mogu se primijetiti u grafikonu 10 u godinama kada su se desile dodatne raspodjele. U navedenom razdoblju, u 2017. godini zabilježen je najznačajniji iznos za raspodjelu prihoda od putarine za autoceste, a što je povezano sa naplatom ovih prihoda. Promatrajući razdoblje od početka primjene zakonskih izmjena 2018-2020. godina²³, iznos raspoređenih prihoda od putarine za autoceste znatno je veći u usporedbi sa prethodnim godinama. U 2019. godini, ukupno raspoređeni iznos prihoda od putarine najveći je u odnosu na prethodni razdoblje, te je znatno veći u odnosu na 2017. godinu kada je zabilježen najveći raspoređen iznos prije izmjene zakona. U 2020. godini ukupno raspoređeni prihodi od putarine manji su za 8,5% u odnosu na 2019. godinu.

²¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 83/11, 62/13, 67/15, 45/17

²² Početak primjene 01.02.2018. godine

²³ 01.02.2018-31.12.2020.